

Namminersorlutik Oqartussat

Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfik

Ilanngussaq 2:
Kujataani Nunap
immikkoortortaani mittarfissanut
periarfissat pillugit allaatigisaq

Namminersorlutik Oqartussat

Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfik

Ilanngussaq 2: Kujataani Nunap immikkoortortaani mittarfissanut periarfissat pillugit allaatigisaq

Sulisitsisoq	Namminersorlutik Oqartussat Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfik Imaneq 1A - 601 Postboks 909 3900 Nuuk		
Siunnersortit	Orbicon Arctic A/S Industrivej 31 3900 Nuuk	Rambøll Grønland A/S (UR) Imaneq 32, 2. sal 3900 Nuuk	Rambøll A/S (UR) Hannemanns Allé 53 2300 København S
Suliniutip nr.	8031700037		
Suliniummik			
aqutsisoq	INBR		
Suliarinnittut	FBK / ERK / INBR / INAB / JACS		
Pitsaassutsimik			
qulakkeerinnittut	INBR / FBK / MICM		
Kukkuners. nr.	12.1		
Akuersissuteqar-			
toq	INBR/FBK		
Saqqummiunne-			
qarfia	11.06.2020		

IMARISAA

Isumasiuutit naalisaanerillu	5
1. atuarnissamut ilitsersuut	8
2. Eqikkaaneq	10
2.1. Misissueqqissaarnerup siunertaa	10
3. Suliniutip tunuliaqutaa	14
3.1. Timmisartuussisarnerup aaqqissuussaanerani killiussatut piumasaqaatit.....	14
3.2. Misissueqqissaarnerup siunertaa	17
3.3. Malittarisassiatigut killiliussatut piumasaqaatit	17
3.4. Attuumassusillit	17
3.5. Suliassap nassuiaatiginerata iluarsissuteqarfiginera	18
4. pilersaarusionermut tunuliaqutaa	19
4.1. Timmisartunik qulimiguullinnillu qanoq annertutigisumik angallassisarneq	19
4.2. Umiarsuarnik angalasartut amerlassusaat	21
4.3. Kalaallit Nunaanni timmisartuussisarnerup aaqqissuussaanera ...	22
4.4. Mittarfittaassanut tunngatillugu ataatsimik imaluunniit marlunnik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarneq.....	26
4.5. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarluni qulimiguulimmik, umiarsuarmillu angallanneqarnissamik sulii pisariaqartitsineq.....	27
4.6. Kujataani umiarsuarmik angallassisarnikkut, aqqusineqartitsinikkullu aaqqiissutissaq	29
4.7. Aarlerinaataasunik misissueqqissaarneq – silap pissusaata allangornera	32
5.0	33
5. Timmisartut qulimiguullillu pillugit paasissutissat	33
6. Narsami mittarfik nutaaq	37

6.1.	Angalasartut amerlassusaat	37
6.2.	Timmisartuussisarnissami piumasqaataasut	37
6.3.	Mittarfiup qanoq ittuunissaa	38
6.4.	Tikittarfimmut/aallartarfimmut garageamullu tunngatillugu pilersaarut	38
6.5.	Timmisartunik nakkutilliineq	39
6.6.	Narsami mittarfissap sumiinnissaa	39
6.7.	Mittarfinnut mikkiartornissami nunap ilusaanut tunngasut.....	40
6.8.	Silap pissusaanut tunngasut.....	41
6.9.	Sanaartornissami missingersuutit.....	41
6.10.	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerat.....	41
6.11.	Ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi sanaartornissami aningaasaliissutigut aningaasaliineq pillugu	43
6.12.	Umiarsuarmik angalasartut nuutsinneqarnissaat pillugu	45
6.13.	Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini sipaarutissat pillugit	45
6.14.	Iliuuseqarnissamut tunngavissat.....	47

7. Nanortalimmi mittarfik nutaaQ.....48

7.1.	Angalaartut amerlassusaat	48
7.2.	Timmisartuussisarnissami piumasqaataasut	48
7.3.	Mittarfiup qanoq ittuunissaa	49
7.4.	Tikittarfimmut/aallartarfimmut garageamullu tunngatillugu pilersaarut	49
7.5.	Timmisartunik nakkutilliineq	50
7.6.	Mittarfissat sumiinnissaat.....	50
7.7.	Mittarfinnut mikkiartornissami nunap ilusaanut tunngasut.....	51
7.8.	Silap pissusaanut tunngasut.....	52
7.9.	Sanaartornissami missingersuutit.....	52
7.10.	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerat.....	52
7.11.	Ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi sanaartornissami aningaasaliissutigut aningaasaliineq pillugu	54
7.12.	Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini sipaarutissat pillugit	56
7.13.	Iliuuseqarnissamut tunngavissat.....	57

8. ingerlatsinermi ataatsimut aningaasartuutit misissoqqissaarneri ...58

- 8.1. Mittarfinnik sanaartortitsinissami missingersuutit58
- 8.2. Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi aningaasartuutaannut sunniutissat .59
- 8.3. Namminersorlutik Oqartussat timmisartuutileqatigiinnut,
umiarsuarnillu ingerlatsisunut kiffartuussinissamik
isumaqatigiissutai.....61

9. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerat63

- 9.1. Tunngavigineqartut63
- 9.2. Sanaartornissami aningaasartuutissat.....64
- 9.3. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerini inernerit64

Isumasiuutit naalisaanerillu

IATA	ICAO	Illoqarfik
JAV	BGJN	Ilulissat
JGO	BGGN	Qeqertarsuaq
JCH	BGCH	Qasigiannugit
JEG	BGAA	Aasiaat
QPW	BGKA	Kangaatsiaq
JHS	BGSS	Sisimiut
SFJ	BGSF	Kangerlussuaq
JSU	BGMQ	Maniitsoq
GOH	BGGH	Nuuk
JFR	BGPT	Paamiut
JJU	BGJH	Qaqortoq
JNS	BGNS	Narsaq
JNN	BGNN	Nanortalik
UAK	BGBW	Narsarsuaq

ADRM	Airport Development and Resource Manual
AFIS	Aerodrome Flight Information Service
BL	Timmisartuussinermi aalajangersakkat (Angallannermut aqutsisoqarfimmit atulersinneqartut)
CASK	Cost of Available Seat Kilometer

CASM	Cost of Available Seat Miles
DHC 6	Dash 6, Twin Otter
Naalakkersuisoqarfik	Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfik
EASA	European Aviation Safety Agency
IATA	International Air Traffic Association
ICAO	International Civil Aviation Organisation
KAIR	Kalaallit Airports A/S
MIT	Mittarfeqarfiit (Grønlands Lufthavnsvæsen)
MTOW	Qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa
PAX	Angalasut
RESA	Runway End Safety Area
STOL	Short Take Off and Landing

Ullutsinni nalingata nassuiarnera

Erniaq eqqarsaatigineqarluni siunissami aningaasaliinissat, isertitassat aningaasartuutissallu ullutsinni nalinga aallaavigalugu misissueqqissaarnermi naatsorsorneqarput. Akinut malinnaatitaq matumani ukiumut 4 procentiusoq aallaavigalugu, siunissami akiliutissat tamarmik ullutsinni nalinginut erniat naatsorsorneqarput. Erniatut naatsorsuussaq taanna, taarsigassarsisitsisarnermi nalinginnaasumik erniaritinneqartartumut kakkersuunneqassanngilaq. Aningaasaliinissaq imminut akilersinnaassanersoq, periarfissatullu aningaasaliinissanut nallersuutissatut naatsorsuutit atorneqassapput. Matumani periarfissani marluusuni Narsamut, Nanortalimmullu ullutsinni nalingi nallersuunneqassapput. Piffissaq 2028-imit 2050 tikillugu pineqarpoq.

Mittarfik akunniffik

Sumiiffiit assigiinngitsut akornanni angallasseriaaseqarnermi mittarfik akunnittarfik pingaarnertut mittarfiuvoq. Assersuutigalugu nunat assigiinngitsut akornanni, nunap immikkoortortaanilu timmisartuussisarnermi Kalaallit Nunaanni Kangerlussuaq akunnittarfiuvoq.

Timmisartuussinermi aqqusaarnerit

Aallarfirmmit tikitassamut ingerlaartilluni aqputaani minnerit aqqusaarnernik taaneqartarput. Assersuutigalugu Narsarsuarmit Nuummut, utimullu timmisartuussinerni Paamiut aqqusaarneqartarpoq.

1. ATUARNISSAMUT ILITSERSUUT

Immikkoortoq 1: Atuarnissamut ilitsersuut (immikkoortoq manna).

Immikkoortoq 2: Narsami Nanortalimmilu qulimiguulinnut mittarfinnut marluusunut taartissatut Kujataani ataatsimik marlunnilluunniit mittarfiliornissani angallannermut, sanaartornermut, suliassanut aningaasaqarnermullu tunngatillugu inernerit, suliniutillu siunertaa eqikkaanermi eqikkarneqarput.

Immikkoortoq 3: Illoqarfiit minnerit nunaqarfiillu sullinneqarnissaat siunertaralugu angallassinissami periusissat siunnersuutigineqarlutik, Kalaallit Nunaanni timmisartuussisarnerup aaqqissuussaanerani killiliussatut piumasaqaatit suliniutip tunualiaqutaani takussusiorneqarput. Misissueqqissaarnermi suliassani iluarsiiissutissatut aalajangerneqartut, immikkoortumi aamma takussusiorneqarput.

Immikkoortoq 4: Qulimiguulinnut mittarfinni taakkunani marluusuni qanoq annertutigisumik angallattoqartarnerseq kiisalu atasumik imaluunniit akunnittarfeqarluni timmisartuussisarmissap aaqqissuunneqarsinnaanerani pilersarusiornermut tunuliaqutaq takussutissiivoq. Tamatuma saniatigut umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersinneqarnissaat pillugu ataatsimik, marlunnillu periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaatsit misissoqqissaarneqarput.

Immikkoortoq 5: Kujataani marlunnik mittarfittaartoqarsinnaaneranut atatillugu mittarfiit takissusissaat, suliassallu eqqarsaatigalugit timmisartut qulimiguullillu sorliit atorneqarsinnaassanersut, timmisartut qulimiguullillu pillugit paasissutissani takussutissinneqarpoq.

Immikkoortoq 6 aamma 7: Narsami Nanortalimmilu mittarfiliortoqarsinnaanera pillugu mittarfiit taakku immikkut pillugit, immikkoortuni taakkunani marluusuni ersarinnerusumik paasissutissiissutigineqarlutillu, misissueqqissaarnermi angusanik paasissutissiipput. Taamaalilluni mittarfiit taakku marluk pillugit aalajangiisussat immikkut aalajangiisinnangorlugit, misissueqqissaarnermi tunngavigineqartut saqqummiunneqarput. Mittarfiliarineqarsinnaasuni taakkunani marluusuni pissutsit, naatsorsuutigineqartullu arlallit assigiipput, taamaattumillu immikkoortuni taakkunani marluusuni annertuumik uteqqiilluni paasissutissaqarluni. Kisianni mittarfiliassatut suliniutini taakkunani marluusuni suliniut ataaseq atuartup immikkut soqutigisimaguniuk, immikkoortuni taakkunani immikkoortoq ataaseq atuarsinnaavaa.

Immikkoortoq 8: Illoqarfinni taakkunani marluusuni mittarfinnut asfaltigaanatik 650 meterinik takitigisunut, asfaltigaallutillu 799 meterinik takitigisunut naatsorsuutigisamik aningaasaliissuteqarnissat pillugit, ingerlatsineri aningaasaqarnerup misissoqqissaarneqarneri takussutissartalerlugit immikkoortumi tassani saqqummiunneqarput. Tamatuma saniatigut illoqarfinni taakkunani marluusuni qulimiguulinnut mittarfeqarunnaarsillugu mittarfiliortoqarnissaani, Mittarfeqarfiit

ingerlatsinermi aningaasaqarneranut sunniutissat kiisalu Kujataani kiffartuussinermi isumaqatigiissutinut kingunissai immikkoortumi tassani misissoqqissaarneqarput.

Immikkoortoq 9: Kiisalu sanaartortitsinissami aningaasartuutissat, Mittarfeqarfiillu mittarfissanut ataatsimut, mittarfissanullu immikkut ingerlatsinermi angusassai ullutsinni nalinganut naatsorsorlugit inuiaqatigiit aningaasaqarneri misissoqqissaarneqarnera immikkoortumi matumani kingullermi saqqummiunneqarput. Namminersorlutik Oqartussat kiisalu Kujataani ingerlatsisut akornanni kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit naatsorsorneqarnerat immikkoortumi tassani aamma ilaatinneqarput.

2. EQIKKAANEQ

2.1. Misissueqqissaarnerup siunertaa

Kujataani Narsami Nanortalimmilu nunap immikkoortortaani marlunnik mittarfiliornissaq pillugu angallannermut, sanaartornermut, suliassanut kiisalu aningaasaliinissamut, ingerlatsinermut, inuiaqatigiillu aningaasaqarnerinut tunngasut ersersinneqarnissaat nalunaarusiami matumani siunertaavoq. Narsamut/Narsamit, Nanortalimmullu/Nanortalimmiillu ullumikkut qulimiguulimmik timmisartuussisarneq, timmisartunik timmisartuussisalerinissamut mittarfiit atorineqassapput.

Nunap immikkoortortaani mittarfissat asfaltigaanatik 650 meterinik takitigissasut aallaqqaammut naatsorsuutigineqaraluarpoq. Taamaakkaluartoq timmisartuutileqatigiit siunnersortillu isummersuinerisa kingorna paasinarsivoq, mittarfiit naannerisa kingunerisaannik mittarfiit timmisartunit aalajangersimasunit, usinnaassutsikkullu killeqartunit ikitsuinnarnit taamaallaat miffigineqarsinnaassasut. Taamaattumik Ineqarnermut Attaveqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfimmit (Naalakkersuisoqarfik), siunnersortiniillu siunnersorneqarnerup kingunerisaanik aalajangerneqarpoq, mittarfiit naannerullutik 650 meteriusut, mittarfillu 799 meterinik takitigaluni asfaltigaasoq, Air Greenlandip timmisartuutaannik Dash 8-200-nit miffigineqarsinnaasoq, periarfissatut misissoqqissaarneqassasut. Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfimmut asfaltigaalluni 799 meterinik takitigisumut asfaltigaanani mittarfik 799 meterinik takitigisoq sanilliukkaanni, taamatulli pitsaatiginngimmat. Asfaltigaanngitsunik mittarfiliortoqassappat, timmisartut oqimaassusissaat killilerneqassapput. Taamaattumik suliassat aningaasaqarnermullu tunngasut tulluuttumi misissoqqissaarnerini, mittarfik asfaltigaanani 650 meterinik takitigisoq kiisalu mittarfik asfaltigaalluni 799 meterinik takitigisoq misissoqqissaarneqarput.

Narsami mittarliortoqarsinnaanerani periarfissatut, Narsap Qaqortullu akornanni aqqusinertigut, umiatsiamillu aqquteqarsinnaanissaq pillugu Kujataanut pingaarnertut nalilersuinermik suliaqartoqarnikuuvoq. Kiisalu Nanortallip imaatigut angallavigineqarsinnaanera naliliiffigineqarnikuulluni.

Taamaalilluni massakkut qulimiguulinnut mittarfeqarluni aaqqissuussaaneq, timmisartunut mittarfeqarluni aaqqissuussaanermit qanoq ilillugu allanngortinneqarsinnaassanersoq misissussallugu siunertaavoq. Tamatuma saniatigut taamatut allanngineq sullissinermit pitsaanerulersitseqataasinnaassanersoq kiisalu suliatigut ingerlatsinermilu aningaasartuutunut sipaaruteqarfiusinnaassanersoq kiisalu illoqarfiit taakku marluk silaannakkut imaatigullu angallassinikkut sullinneqarnerini Namminersorlutik Oqartussat kiffartuussinermit isumaqatigiissutitut aningaasartuutigisartagaannut annikillisaataasinnaassanersoq misissoqqissaassallugu siunertaavoq. Tamatuma saniatigut umiarsuarmik angallasseriaasiusinnaasut naliliffigineqassapput. Taamaalilluni aningaasaqarnikkut, suliatigullu assigiinngitsutigit iluaqutissartalinnik, ajoqutissartalinnillu aaqqiissutissarpaalunnik misissueqqissaarneq

paasissutissartaqarpoq. Aaqqiissutissat taakku, politikikkikut aningaasaqarnikkullu nammassinnaassuseq aallaavigalugu ilaartorneqarsinnaatillugit, ilanngarterneqarsinnaatillugillu saqqummiunneqarput.

Erseqqissaatigineqassaaq, Qaqortumi mittarfiliortoqarnissaa pillugu aalajangiisoqareermat, mittarfiliornissaq pillugu aalajangiinissami tunngavissat nalunaarusiami matumani ilaatinneqanngimmata. Taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq, Qaqortumi Mittarfik Kujataani akunniffigisassatut sanaartorneqassasoq.

Misissueqqissaarnermi inernerit eqikkarneqarnerat:

Sanaartornerup, angallasserup, suliat, aningaasaqarnerullu misissueqqissaarnermi eqikkaranni, tulluuttut pingaarnertut anguneqarput:

- Sanaartorneq ingerlatsinerlu eqqarsaatigigaanni Kujataani Narsami Nanortalimmilu mittarfinnik naatsunik sanaartortoqarsinnaassasoq
- Mittarfiit asfaltigaanatik 650 meterinik takitigisut Dash 8-200-nit miffigineqarsinnaanissaannut naappallaassasut, taamaallaallu killilimmik usinnaassusilerlugit/ilaasoqarsinnaassusilerlugit Dash 6, Twin Otter-init assigisaanniillu miffigineqarsinnaassasut. Tamatuma saniatigut Dash 8-200 mittarfimmu asfaltigaanani 799 meterinik takitigisumut missinnaanngitsaq, missinnaassappallu mittarfik 799 meterinik takitigaluni asfaltigaasariaqartoq.
- Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat isiginiaraanni Narsami Nanortalimmilu nunap immikkoortortaani ataatsimik marlunnilluunniit nutaanik mittarfiliortoqarpat imminut akilersinnaassanngitsaq. Angallasserit amerlassusaat, taamaalillunilu angallasserimmi isertitat Mittarfeqarfiit ingerlatsinerimmi aningaasartuutaannut qaffasissunut matussutaasinnaanngitsut, soorluttaaq nunap immikkoortortaani mittarfissani pisariaqartumik aningaasaliinerit erniaqarluarnissaannut, nalikillilerneqarnissaannullu naammangitsut.
- Qulimiguulinnik nutaanerusunik iluarnerusunillu atortulinnik, eqaannerusumillu angallassinissamik kinguneqartussaalluni sila apeqqutaatinnagu angalasinnaanusunik pissarsinikkut, Narsami Nanortalimmilu qulimiguulinnut mittarfiit attatiinnarneqarunik imminut akilersinnaanerusasaq.
- Massakkut umiarsuarmik angalasartut tamarmik mittarfissanit taakkunannga marluusunit angalasersinneqarnerisigut ataatsimik periutsimik tunngavilimmik angallasseriaaseqalerneq ullutsinni nalinganut annikinnerpaamik sunniuteqarnerlussaq, taamaakkaluatorli umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersinneqarnissaannik naatsorsuuteqarnerup anguneqarnissaanut annertuumik nalornartortaqartoq.
- Aningaasaliinissami aningaasanut Inatsisitigut immikkut "ataasiartumik aningaasaliisoqassappat", niuernermillu tunngaveqartumik timmisartuussisoqartassasaq naatsorsuutigineqarpat, tupaallaatissaanngitsumik mittarfiliornissami pilersaaruteqarnermi ullutsinni nalinga pitsaanerpaaq anguneqassaaq. Taamatut naatsorsuinerimmi Aningaasaatinik aningaasartuutinit suliniut artukkerneqassanngilaq.
- Angallasseriaatsimut toqqaannartumik atasumik aningaasaqarnikkut sunniutaasussat saniatigut sumiiffinni pineqartuni inuutissarsiuutinik ineriartortitsinerup annertusisinnaaneritigut, takornialerinerullu siuarsarneqarsinnaaneritigut pitsaasumik sunniuteqarsinnaassasaq. Ilutigalugu angallasseriaatsip pitsaanerulernera, atugarissaarnermut aamma

sunniuteqarluaratarsinnaassasoq. Tamanna timmisartumik, qulimiguulimillu nutaaliaanerumik anguneqarsinnaavoq.

- Kujataani qulimiguulinnut mittarfiit timmisartunut mittarfinngortinneqarnerisigut atuilluernerusinnaanermut annikillisaataassasoq, taamaalillunilu kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarfiullutik Kujataani qulimiguulinnut mittarfiit sinnerisa aningaasaqarnerinut aamma annikillisaataassasoq. Taamatut sunniuteqarnerlunnissaa, massakkutut Bell 212-inik atuinani qulimiguulinnik mikinerusunik (assersuutigalugu AS 350-inik) atuilernikkut, tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit annikillisinneqarsinnaavoq.
- Angallasseriaaseq allanngortinneqarsinnaalluni, atortut nutaaliaanerusunngortinneqarsinnaallutik, aningaasaqarnikkullu killiliussatigut piunasaqaatit nutarsarneqarsinnaallutik 2021-mi atuutilertussanik kiffartuussinermi isumaqatigiissutit nutaat, 2020-p ingerlanerani isumaqatigiissutigineqartussaapput. Inissat, akulikissutsit, isumaqatigiissusiornissamilu piunasaqaataasussat apeqqutaatillugit, kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit taakku akisuninngorsinnaallutillu akikinnerulersinnaapput, kisianni nutaanik mittarfilioranik qulimiguulinnik nutaaliaanerusunik atuilernikkut qulimiguulinnut mittarfiit atuutsiinnarneqarunik imminut akilersinnaanerunissaanik pingaarnertut inerniliussamut tamanna allannguissanngilaq.
- Mittarfiliorsinnaaneq pillugu misissueqjissaanermut tapertaliullugu, 50,0 mio. koruuninik aningaasaliisoqarnissaa tunngavigalugu, Narsap Qaqortullu akornanni ikaartaammik angallassisoqartarsinnaanissaa, aqqusinniorsinnaanerlu aallarnisaataasumik misissuiffigineqarput. Narsap Qaqortullu akornanni angallassisoqartarnissaani, aqqusinniortoqaruni akikinnerusaaq.

Siuliani eqikkaanermi atuarneqarsinnaasutut, pissutsit naatsorsuutigisallu assigiinngitsut imminnut kaputartuutsillugit aningaasaliinissaq pillugu aalajangiinissaq imaannaanngilaq. Mittarfissanut taakkununga marluusunut ataatsimoortumik aningaasaliisoqassasoq aalajangiisoqarsinnaavoq, imaluunniit mittarfinnit taakkununga marluusunit ataasiinnarmut aningaasaliisoqassasoq aalajangiisoqarsinnaalluni. Ikaartaammik angallassisoqarsinnaanera, aqqusinniortoqarsinnaaneralu tassunga ilaapput.

Mittarfissanut ataasiakkaanut aningaasaliinissat annertussusissaat kiisalu ullutsinni nalinga aalajangiinissami tunngavissat pingaarnersaraat, matumanilu aningaasaliinerit Mittarfeqarfiillu mittarfinnik ingerlatsinerini kiisalu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutit eqqarsaatigalugit, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat isigalugu suliniut imminut akilersinnaassanersoq ullutsinni nalinga takussutissiissalluni.

3. SULINIUTIP TUNULIAQUTAA

3.1. Timmisartuussisarnerup aqqissuussaannerani killiussatut piumasqaatit

Iloqarfiit nunaqarfiillu avinngarusimanagerat, nunap ilusaa, silallu pissusaa unaminarsinnaasut, pingaartumillu illoqarfinit minnerusunit nunaqarfinniillu angallattoqarpallaartanninnera Kalaallit Nunaata ilisarnaatigaa. Kangerlussuarmit Narsarsuarimiillu (2023-Ilu kingorna Nuummit Ilulissaniillu) nunat tamalaat akornanni timmisartuussisarinnikkut kiisalu 37-nik ilaasoqarsinnaasunik DHC 8-200-inik illoqarfiit annersaannut timmisartuussisarinnikkut kiisalu Namminersorlutik Oqartussanut kiffartuussinissami isumaqatigiissuteqarnikkut qulimiguulinnik mikisunik angilaartunillu timmisartuussisarinnikkut angallassisarnerup aqqissuussaannerana pingasoqiusaavoq. Taassuma saniatigut Disko Line-mik Arctic Umiaq Line-millu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit tunngavigalugit, imaatigut annertuumik angallassisoqartarpoq.

Iloqarfinnut minnerusunut, nunaqarfinnullu qulimiguulinnik angallassisarnermut, imaatigullu angallassisarnermut Namminersorlutik Oqartussat 2018-imi 153,8 mio. koruunit tapiissutigai (aningaasaqarnerup misissoqqissaarneqarnerani aallaavigineqarpoq). 2020-mut Aningaasanut Inatsimmi 157,8 mio. koruunit immikkoortinneqarput.

Mittarfiit piusut pilersaarutaasullu, takissusaat qalliutaallu eqqarsaatigalugit tulliuuttutut ipput:

Mittarfiit suussusaat	Mittarfiit takissusaat ilanngullugit, timmisartuussisarnermi aqqissuussaaneq piusoq	Mittarfiit takissusissaasa misissoqqissaarneri ilanngullugit, timmisartuussisarnermi aqqissuussaaneq nutaaq
Nunat assigiinngitsut akornanni mittarfiit akunniffiusartut	Kangerlussuaq (asfaltigaq 2.815) Narsarsuaq (asfaltigaq 1.830)	Ilulissat (2.200) Kangerlussuaq (siunissami atuuffissaa, mittarfiillu takissusissaa sulii aalajangerneqanngillat) Nuuk (2.200)
Atlantikap avannarpassissuani timmisartuussisarlutik mittarfiit	Ilulissat (asfaltigaq 845) Kulusuk (asfaltigaanngitsoq 1199) Nerlerit Inaat (asfaltigaanngitsoq 1000) Nuuk (asfaltigaq 950)	Ittoqqortoormiit (asfaltigaq 799 m kiisalu asfaltigaanngitsut 650, 799 aamma 1199 m) Qaqortoq (asfaltigaq 1.500) Tasiilaq (asfaltigaq 799 m kiisalu asfaltigaanngitsut 1199 aamma 1500 m)
Nunap iluani timmisartuussinernut mittarfiit	Maniitsoq (asfaltigaq 799) Paamiut (asfaltigaq 799)	Kangaatsiaq (asfaltigaanngitsoq 650)

	Qaanaaq (asfaltigaanngitsoq 900) Qaarsut (asfaltigaanngitsoq 900) Sisimiut (asfaltigaq 799) Upernavik (asfaltigaq 799) Aasiaat (asfaltigaq 799m)	imaluunniit asfaltigaq 799 m) Maniitsoq (asfaltigaq 799) Nanortalik (asfaltigaanngitsoq 650 imaluunniit asfaltigaq 799 m) Narsaq (asfaltigaanngitsoq 650 imaluunniit asfaltigaq 799 m) Paamiut (asfaltigaq 799) Qasigiannuit (asfaltigaanngitsoq 650 imaluunniit asfaltigaq 799 m) Qeqertarsuaq (asfaltigaanngitsoq 650 imaluunniit asfaltigaq 799 m) Qaanaaq (asfaltigaanngitsoq 900) Qaarsut (asfaltigaanngitsoq 900) Sisimiut (asfaltigaq 799) Upernavik (asfaltigaq 799) Uummannaq (asfaltigaanngitsoq 650 imaluunniit asfaltigaq 799 m) Aasiaat (asfaltigaq 799)
Pisortat qulimiguulinnut mittarfiutai	Sumiiffiit 43-t	Sumiiffiit 38-t

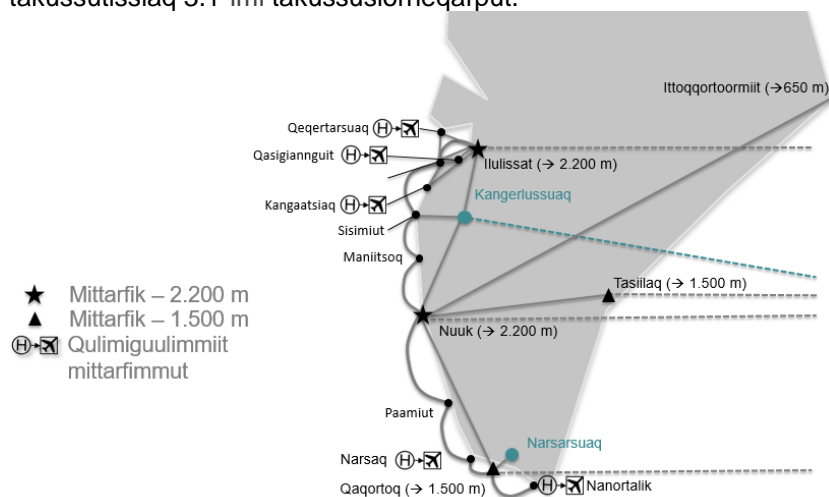
Tabel 3-1: Mittarfeqarfiit kiisalu Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalackersuisoqarfik naapertorlugit 2018-imi mittarfiit suussusaasa takussutissartaa.

Inatsisartut Naalackersuisullu 2015-imi aalajangerpaat, atlantikoq qulaallugu toqqaannartumik timmisartuussisalernissaq siunertaralugu Nuummi Ilulissanilu mittarfiit 2.200 meterinngorlugit tallisinnegassasut kiisalu nunap immikkoortortaani timmisartuussisarnissanut Qaqortumi 1.500 meterinik takitigisumik nutaamik mittarfiliortoqassasoq. Inatsisartut 2018-imi ukiakkut ataatsimiinnermini sanaartornissaq pillugu inatsimmik akuersissuteqarnerisigut, aalajangiineq uppernarsarneqarpoq.

2015-imi aalajangiineq kiisalu Sanaartornermut Ataatsimiititaliap tassunga isumaliutissiissutigisaa tunuliaqutaralugit, illoqarfinnut minnerusunut nunaqarfinnullu timmisartuussisarnermi aningaasartuutinik atorluaanerunissamik,

aalaakkaanerusumillu timmisartuussisarnissami periarfissannik ujartuinermi misissuineq manna, Naalakkersuisut aallartitippaat. 19-it tikillugit ilaasoqarsinnaasunik timmisartunik Dash 6 Twin Otter-inik, King Air-inik assigisaanniilluunniit timmisartuussisarnissaq naatsorsuutigalugu, massakkut qulimiguulinnut mittarfiit ilaat mittarfinnik pisariunngitsunik 650 meterinik takitigisunik taarserneqarnerisigut tamanna aallaavittut anguniarneqartussaavoq.

Sanaartornermut Ataatsimiititaliamit siunnersuutigineqarpoq, nutaanik mittarfiornermut atatillugu mittarfiit piusut ilaasa atuuffii allangortinneqarsinnaasut, taamaalillunilu massakkut DHC 8-200-t atorineqartut atorunnaarlugit timmisartut mikinerusut atulerneqarnerisigut ingerlatsineq akikinnerulersinneqarluni. Mittarfiit aaqqissuussaanerisa allangortinneqarnissaannik siunnersuutigineqartut, tulliuttumi takussutissiaq 3.1-imi takussusiorneqarput.

Takussutissiaq 3-1: Allangguutissat pilersaarutip takussutissartaa. Aallerfik: Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoqarfik 2018 kiisalu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq 2014.

Taamaalilluni angallassinissami ilusissatut siunnersuutigineqartoq tulliuttunik suliniutissartaqarpoq:

- Qulimiguulinnut mittarfiit tallimat: Narsami, Nanortalimmi, Qasigiannugani, Kangaatsiami, Qeqertarsuarmilu mittarfiit, timmisartunut annerpaamik 19-inik ilaasoqarsinnaasunik miffigineqarsinnangorlugit asfaltigaanngitsunik 650 meterinik takitigisunik mittarfinngortinneqassapput.
- Mittarfiit pingasut: Aasianni, Maniitsumi Paamiunilu mittarfinni massakkut ilaatigut AFIS-it, ikuallattoqaratarsinnaanerani upalungaarsimanerit massakkutut inissisimanerisut ittariaarullugit, taamaalillunilu ingerlatsinerimi aningaasartuutit appartinneqarlutik, aammali piffissaq eqqorlugu angalassinnaanerit ajorseriarlutik, mittarfiit atuunnerat allangortinneqassapput, takuuk Inatsisartut aalajangiinerat UKA2015/167.

Erseqqissaatigineqassaaq, Aasianni, Maniitsumi Paamiunilu mittarfiit atornerisa allangortinneqarnissaanni sanaartornermik kinguneqassanngatinneqanngimmata,

uanili pingaartumik suliatigut, Dash 8-200-llu mittarfinnut missinnaajunnaarnerinik kinguneqartussamik mittarfiit takissusaasa annikitsuinnarmik allanngortinneqarnissaat pineqarmat.

Tamatuma saniatigut 2015-imi Inatsisartunit aalajangerneqarpoq, Kulusummi Mittarfiup Tasiilami mittarfittaamut nuutsinneqarsinnaanerani kiisalu Nerlerit Inaanni mittarfiup Ittoqqortoormiit eqqaani mittarfimmuut nuutsinneqarsinnaanerani periarfissanik Naalakkersuisut misissueqqissaartitsissasut. Suliniutit taakku marluk immikkut nalunaarusiatigut saqqummiunneqarput (Ilanngussaq 4 aamma 5).

Iloqarfinni nunaqarfinnilu pineqartuni angalasarnerit pitsanngorsarneqarnissaannik, Kalaallit Nunaannilu timmisartumik angallasseriaaseqarnermi ingerlatsinerimi aningaasartuutit annikillisinneqarnissaat pillugu politikikkut, inuiaqatigiillu aningaasaqarnikkut atugarissaarnerat eqqarsaatigalugu misissoqqissaarneqarnissaannik kissaateqarneq tunuliaqutaralugit, misissueqqissaarneq aallartinneqarpoq.

Tassunga ilanngullugu Qaarsut Uummannallu akornanni qulimiguulimmik, imaatigullu angallassisarnerit pinngitsoortikkumallugit, Qaarsunni mittarfiup Uummannamut nuutsinneqarsinnaanerani periarfissanik misissuisoqassasoq Naalakkersuisut kissaatiginikuuat. Nunap ilusaa, silap pissusaa, suliallu assigiinngitsut misissoqqissaarneqarnikuupput nalilersorneqarlutillu, taakkulu nalunaarusiat ataatsimoortinneqarnerini teknikkikkut allakkiatigut eqikkarneqarnikuullutik.

3.2. Misissueqqissaarnerup siunertaa

Taamaalilluni eqikkaaraanni, mittarfiit pineqartut tamaasa immikkut isigalugit kiisalu angallassinerimi, mittarfiillu aaqqissuusaaernerat ataatsimut isigalugu suliniutit ingerlatsinikkut, inuiaqatigiillu aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugit imminut akilersinnaassanersut nalilerumallugu,

- Angallannikkut
- Sanaartornikkut
- suliatigut
- aningaasaliinernut, ingerlatsinerimut, inuiaqatigiillu aningaasaqarnerinut

tungasut nassuiarnissaat misissoqqissaarnermi matumani pingaarnertut siunertaavoq.

3.3. Malittarisassiatigut killiliussatut piumasaqaatit

Mittarfiit ilusissaasa nalilersorneqarnissaanni, timmisartuussinernilu mittarfiit atorneqarnissaanni periutsinut malittarisassiatigut killiliussatut piumasaqaatigineqartut tassaapput ICAO Annex 14 kiisalu Angallannermut Aqutsisoqarfiup BL-ii (innuttaasunik timmisartuussinermi malittarisassat), matumani pingaartumik mittarfinnik VMC-inik pilersitsineq pillugu BL 3-1.

3.4. Attuumassusillit

Attuumassusillit tulliuuttut aallaavigalugit suliniutit nutaat nalilersorneqarput:

- Illoqarfiit nunaqarfiillu pineqartut silaannakkut imaatigullu angallanneqartarnerinut tunngatillugu ingerlatsisunut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut akiliutit eqqarsaatigalugit Namminersorlutik Oqartussat.
- Mittarfinnik imaluunniit qulimiguulinnut mittarfinnik pineqartunik Mittarfeqarfiit ingerlatsinerinut tunngatillugu ingerlatsinermut aningaasartuutit eqqarsaatigalugit Namminersorlutik Oqartussat.
- Inissat, billetsinut akigitat kiisalu piffissaq eqqorlugu tikittarnerit/aallartarnerit akulikissuserlu eqqarsaatigalugit angalasartut.
- Nassiussanut allakkanullu inissanut akulikissutsinullu tunngatillugu illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasut inuutissarsiutillillu.

3.5. Suliassap nassuiaatiginerata iluarsiiisuteqarfiginera

Mittarfiit takissusissaat, angallassinerullu aqqqissuussaana pillugu aallarniutaasumik misissueqqissaarnerit tunuliaqutaralugit, nunap immikkoortortaani mittarfiliassat suliniuteqarnermi mittarfiit 799 meterinik takitigisut ilanngullugit misissoqqissaagassanngorlugit, misissueqqissaarnermi suliassap nassuiarneqarnera naleqqussarneqarpoq. Mittarfiit 799 meterinik takitigalutik asfaltigaagunik timmisartut assigiinngitsut amerlanerusut soorlu Dash 8-200-t missinnaanissaannut naammattumik takissuseqarnissaat qulakkeerneqassaaq, mittarfiillu masatsillugit aamma/imaluunniit quasatsillugit timmisartut mikinerusut missinnaasassallutik.

Misissueqqissaarnermut atatillugu timmisartut suussusissaat, mittarfiillu takissusissaat pillugit Air Greenland eqqartueqatigineqarpoq. Air Greenlandip innersuussutigaa, massakkut Dash 8-nut mittarfioreersuni annertusaalluni timmisartuussisarnissaq pillugu, mittarfiit Dash 8-200-nik miffiqineqarsinnaasunngorlugit asfaltigaallutik 799 meterinik takitigissasut. Erseqqissaatigineqassaaq, Icelandair-ip Kalaallit Nunaannut timmisartuussisarnermi timmisartunik taamak ittunik atuisarmat.

Tamatuma saniatigut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitaqanngitsumik ataatsimik periutsumik tunngaveqarluni angallasseriaaseqarnikkut angallassineq annertunerulertussaammat kiisalu timmisartuni qulimiguulinnilu inissat, mittarfiillu atorluarneqarnerusussaammata, tamanna timmisartuutiqatigiinnut, qulimiguulinnillu ingerlatsisunut kiisalu Mittarfeqarfinnut annerusumik isertitaqarnerulernermik kinguneqassanersoq Naalakkersuisoqarfiup isumasiorneqarneratigut nalilerneqarpoq. Periarfissaq taanna tulliuuttumi misissueqqissaarnermi misissorneqarpoq.

Kiisalu siuliani eqqaaneqareersutut, Kujataanut tunngatillugu Qaqortup Narsallu akornanni aqqusinniortoqarneratigut, umiarsuarmillu angallassisarnikkut attaviliinissaaneq kiisalu Nanortalimmut Nanortalimmiillu umiarsuarmik sisammik angallassisarnissaq pillugu periarfissat pillugit pingaarnertut naliliisoqarnikuvoq.

Eqkkaraanni aallaqqaasiutitut misissueqqissaarnerup kingunerisaanik, misissueqqissaarnissami suliassat tulliuuttut iluarsiiiffigineqarput:

	Aallaqqaammut suliassat	Suliassanut iluarsiiisutit
Mittarfissat takissusissaat	Asfaltigaanani 650 m	Asfaltigaanani 650 metri kiisalu asfaltigaalluni 799 metri
Mittarfiit atornerisa annikillisinneqarnerat	Aasianni, Maniitsumi Paamiunilu mittarfiit atornerisa allanngortinneqarnerat	Atorneri allanngortinneqassanngillat
Angallasseriaaseq	Marlunnik periutsumik tunngavilik	Ataatsimik, marlunnillu periutsumik tunngaveqarluni, umiatsiamillu/umiarsuarmillu Kujataani angallasseriaaseq
Kiffartuussinermi isumaqatigiissutit	2017-2020 assigalugu	2021-mi atuutilertussaallutik kiffartuussinermi isumaqatigiissutissat pillugit neqerooruteqartitsinissaq, isumaqatiginninniarnissarlu utaqqineqarput

Tabel 3-2: Missoqqissaagassatut suliassap iluarsiiisuteqarfignera.

4. PILERSAARUSIORNERMUT TUNULIAQUTAQ

4.1. Timmisartunik qulimiguulinnillu qanoq annertutigisumik angallassisarneq

Qeqertarsuup Tunuani Kujataanilu nunap immikkoortortaanni mittarfinni, qulimiguulinnillu mittarfinni matumani misissueqqissaarnermi misissuiffigineqartuni ataatsimut qanoq annertutigisumik angallattoqartarnerseq tulliuttumi tabelini takuneqarsinnaavoq.

	2019/sap. ak.	2018/sap. ak.	2017/sap. ak.	2016/sap. ak.	2015/sap. ak.	2014/sap. ak.
Qeqertarsuaq (Q)	1.097/ 21,1	1.034/ 19,9	1.148/ 22,0	861/ 16,6	652/ 12,5	947/ 18,2
Qasigiannugit (Q)	1.153/ 22,2	1.073/ 20,6	1.060/ 20,4	887/ 17,1	986/ 19	964/ 18,5
Aasiaat (M)	16.547/ 318,2	17.583/ 338	17.540/ 337	17.604/ 338,5	17.337/ 333	17.718/ 340
Kangaatsiaq (Q)	469/ 9,0	493/ 9,4	345/ 6,6	390/ 7,5	461/ 8,8	589/ 11,3

Maniitsoq (M)	10.605/ 203,9/	10.379/ 199,6	10.719/ 206	10.169/ 195,6	10.106/ 194,3	11.404/ 219,3
Paamiut (M)	3.616/ 69,5	3.783/ 72,7	4.009/ 77,0	3.627/ 69,8	3.736/ 71,8	3.613/ 69,4
Qaqortoq (Q)	4.199/ 80,7	5.680/ 109,2	5.157/ 99,1	11.120/ 213,8	11.702/ 225	12.491/ 240,2
Narsaq (Q)	944/ 18,1	1.618/ 31,1	1.206/ 23,2	4.795/ 92,2	5.105/ 98	5.277/ 101,4
Nanortalik (Q)	2.470/ 47,5	2.677/ 51,4	1.658/ 31,9	3.586/ 69,0	3.448/ 66,3	3.716/ 71,4

Tabel 4-1: Suliniummi matumani mittarfinnit pineqartunit aallarsimasut amerlassusaat. (Q) Qulimiguulinnut mittarfik, (M) Mittarfik. Aallerfik: Mittarfeqarfiit (Q)=Qulimiguulinnut mittarfik (M)=Mittarfik

Malitsigisaanik mittarfinnit/qulimiguulinnut mittarfinnit timmisartut aallarneri qassiusimanersut takussusiorneqarpoq.

	2019	2018	2017	2016	2015
Qeqertarsuaq	247	221	293	216	263
Qasigiannugit (Q)	252	217	311	263	289
Aasiaat (M)	1051	1095	1431	1321	1341
Kangaatsiaq (Q)	84	86	119	108	125
Maniitsoq (M)	554	553	613	549	555
Paamiut (M)	260	238	316	269	271
Qaqortoq (Q)	1.187	1502	1753	2.361	2.581
Narsaq (Q)	262	375	419	879	944
Nanortalik (Q)	557	558	511	717	686

Tabel 4-2: Suliniummi matumani mittarfinnit pineqartunit aallarnerit amerlassusaat. Aallerfik: Mittarfeqarfiit

Tabelini takuneqarsinnaavoq, mittarfinni qulimiguulinnullu mittarfinni pineqartuni angallattut amerlassusaat annertuumik assigiinngissuseqartut. 2019-imi Nanortalimmi 2.470-it, Narsamilu 944-t angalasimapput. Ukiut tallimat ingerlanerini angalasartut

amerlassusaat annertuumik allanngorarsimapput, pingaartumillu Narsami ikileriarsimallutik.

Mittarfeqarfiit kisitsisaataat naapertorlugit kisitsisitigut nalunaarusiat misissoqqissaarneqarput, silaannakkullu angallattut kisiisa nassuiaatigineqarlutik. Taassuma saniatigut sineriak sinerlugu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuarnik angallassisoqartarpoq, Disko Line-lu aamma imaatigut angallassisarluni. 2019-imi Disko Line-mut ilaallutik Narsamit aallartut 2852-iusimapput, Nanortalimmiillu 750-iusimallutik. Angalasimasut amerlassusaat taakku, ataatsimik periutsimik tungaveqarlutik angallasseriaaseqarnissaanik tulliuttumi periarfissami aallaavigineqarput.

4.2. Umiarsuarnik angalasartut amerlassusaat

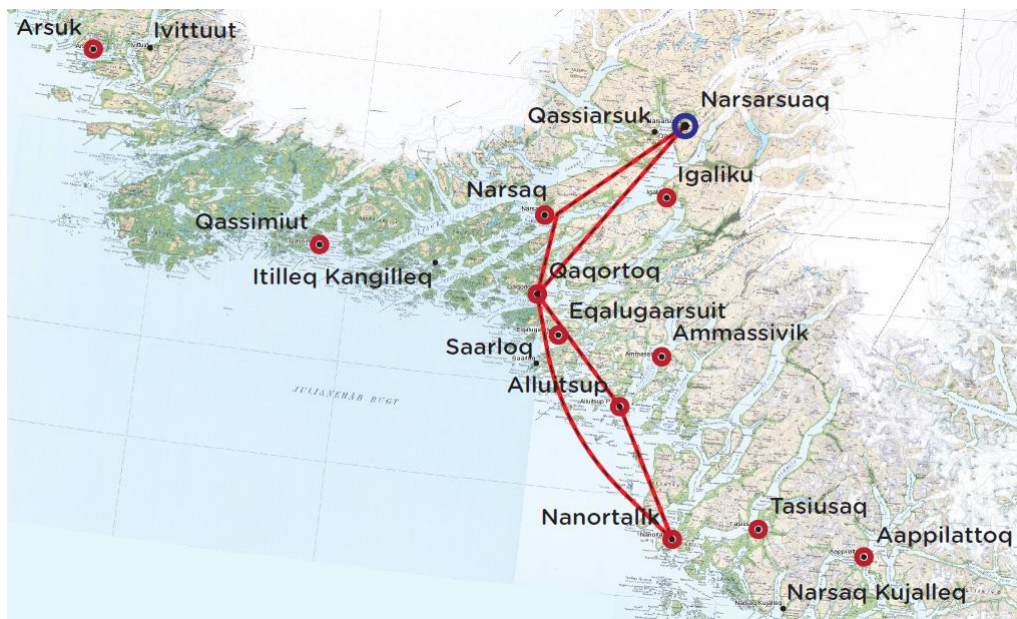
Kujataani massakut timmisartunik angallasseriaatsip, siunissamilu angallasseriaasiusinnaasup ersersinneqarnissaat misissueqqissaarnermi matumani pingaarnertut anguniagaavoq. Erseqqissaatigineqassaaq, timmisartumik angallasseriaatsip saniatigut sumiiffimmi illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuarnik aamma angallassisoqartarmat. Uani Narsaq aamma Nanortalik kiisalu illoqarfiit minnerit nunaqarfiillu pineqarput. Taamaalilluni angallannermi kisitsisit ima isikkoqarput:

	2019-imi qulimiguulimmik angalasut	2019-imi umiarsuarnik angalasut	Qulimiguulimmik umiarsuarmillu angalasut katillugit
Narsaq	949	2.852	3.801
Nanortalik	2.470	750	3.220
Katillugit	3.419	3.602	7.021
Kujataa katillugit	19.416	9.459	28.875

Tabel 4-3: Narsami Nanortalimmi qulimiguulimmik, umiarsuarmillu angalasimasut amerlassusaat.

Aallerfik Mittarfeqarfiit aamma Disko Line.

Taamaalilluni Kujataani qulimiguulinnik, umiarsuarmillu angallasseriaaseq ima isikkoqarpoq.

Takussutissiaq 4-1: Kujataani qulimiguulimmik angallasseriaatsip nunap assingatigut takussusiornera (qulimiguulinnut mittarfiit aalajangersimasunik suliaqartartut aappalaartumik toornermik nalunaatseqqapput)

Takussutissiaq 4-2: Umiarsuarmik angallasseriaatsip nunap assingatigut takussusiornera

4.3. **Kalaallit Nunaanni timmisartuussisarnerup aaqqissuusaanera**

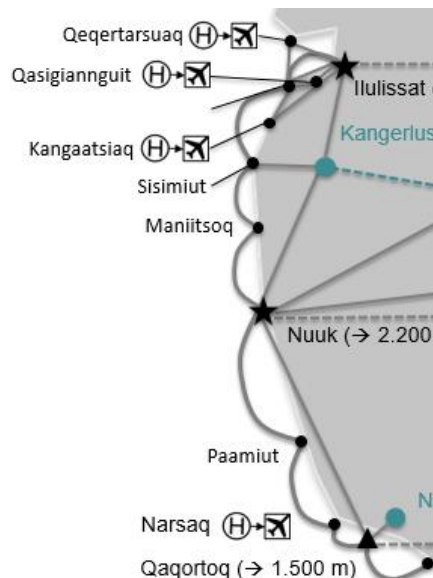
4.3.1 Kitaata sineriaani atasumik timmisartuussineq

Kalaallit Nunaata Kitaata sineriaani mittarfiit timmisartunit mikinerusunit annerpaamik 19-inik ilaasoqarsinnaasunit atasumik timmisartuunneqartarnissaat pillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap eqqarsaatersuutigisai, innersuussutigisailu

ilaatigut tunualiaqutaralugit, misissueqqissaarnissami matumani suliassaq Sanaartornermut Ataatsimiititaliap aalajangiussassatut siunnersuusiaraa.

Atasumik timmisartuussisarnissaq pillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap innersuussutigisaatut, timmisartoq mikinerusoq soorlu assersuutigalugu Nuummi Ilulissaniluunniit, Kujataanilu Qaqortumi mittarfittaassami akunniffissaminut ingerlaarnermini mittarfinnut mikinerusunut aqquassartassaaq. Imaappoq, timmisartut tikitassaminut ingerlaarnermini mittarfiit amerlanerusut aqqusaartassagaat, tikitassallu tungaanut naammattumik ilaasoqarngiffiini ilaasut tikitassaminut toqqaannartumik ingerlaarnatik illoqarfiit minnerusut, nunaqarfiillu aqqusaaqqaartassagaat.

Taamaakkaluartoq angalasartut misissoqqissaarneqarnerisa takutippaa, ingerlaarfiup aqqutaani ilaasut illoqarfiit nunaqarfiillu minnerit akornanni angalasarnatik pingaartumik Nuummut/Nuummit, Kangerlussuarmut/Kangerlussuarmut, Narsarsuarmullu/Narsarsuarmiillu angalasartut. Taamaalilluni atasumik angallassineq, angallanneqarnissamik pisariaqartitsinermut naapertuutinnilaq.

Atasumik angallassinermi timmisartunut mikinernut iluaqutit	Atasumik angallassinermi timmisartunut mikinernut ajoqutit
<p>Massakkut qulimiguulimmik timmisartuussisarnermut sanilliukkaanni aningaasartuutikinneruneq. Tamanna billetsinut akikillisaataasinnaavoq aamma/imaluunnit kiffartuussinermi isumaqatigiissutinut akiliutinut apparsaataasinnaalluni.</p> <p>Ilaatigut AFIS-ip, ikualattoqaratarsinnaanerani</p>	<p>Angalasut tikitassaminut apuutsinnagit sumiiffinnut allanut aqqusaartarnerit amerlanerusut.</p> <p>Angallassinermi pisariaqanngitsumik suliassarpasuit, timmisartuussinermi pisariaqanngitsumik aningaasartuutit, angalanerullu pisariaqanngitsumik sivilissusaa.</p>

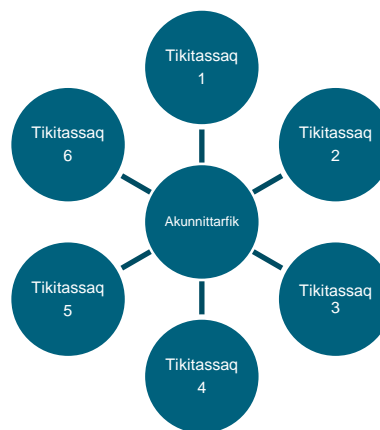
upalungaarsimanagerup
annikillisinneqarnerisigut, mittarfinni
taakkunani pingasuusuni piusuni
ingerlatsinermi aningaasartuutit
appasinnerulaartut.

Tabel 4-3: Atasumik angallassinermi iluaqutit ajoqutillu.

4.3.2 Akunnittarfeqarluni angallasseriaaseq

Nunat tamalaat akornanni Kangerlussuaq akunniffigineqartarpoq, sineriammi Kulusummilu timmisartut ingerlaarfigisartagaanni nunap immikkoortortaanni akunniffiusartunut atavoq. Namminersorlutik Oqartussanik kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarnikkut taakkunanngaanniit umiarsuarnik, qulimiguulinnillu illoqarfinnut minnernut nunaqarfinnillu angallassisoqartarpoq.

Pingaartumik Aasiaat, Maniitsoq,
Paamiullu eqqarsaatigalugit
angallaffiunerpaanit
Ilulissaniit/Ilulissanut,
Kangerlussuarmiit/Kangerlussuarm
ut, Nuummiit/Nuummut,
Narsarsuarmiillu/Narsarsuarmullu
ullut tamangajaasa
“aqqusaarnernit”
aqqusaarneqartareerput. Nunanit
allanit tikittoqartarnerani /nunanut
allanut aallartoqartarnerani
Kangerlussuarmut akunnittarnerit
ilaatigut pineqarput, ilaatigullu
Nuummut toqqaannartumik
angalasarnerit ilaatigut
pineqarlutik.

Takussutissiaq 4-2: Akunnittariaaseq

Ullutsinni angallasseriaaseqarnermi illoqarfinniit/illoqarfinnut pineqartunit/pineqartunut (Aasiaat, Maniitsoq Paamiullu) Dash 8-200-nik ilaasunik nassiussanillu angallassisarnermi inissat naammapput, soorluttaaq nunap immikkoortortaani mittarfiit sinneri assigalugit ullut tamangajaasa, piffissarlu eqqorlugu angalasarnerit taamaapajaartut. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinit tapiissutitaqanngitsumik angallavinni angallassisoqarsinnaanissaanut, angallassinerit amerlassusaat naammapput.

Nuummi Ilulissanilu Nunat tamalaat akornanni mittarfissat 2023-p ukiaani atulerpata, Qeqertarsuup Tunuani avannaanilu illoqarfinnut nunaqarfinnullu angallassisarnermi Ilulissat timmisartunut qulimiguulinnullu akunniffiusarfittut atornerqarnerulerneratigut,

Aasiannilu Mittarfimmut akunnittarnerit qularnangitsumik ikileriarnerisigut, massakkut illoqarfinnut taakkununga pingasuusunut angallassisarnerup aqqjissuusaanera qularnangitsumik allanngussaaq. Angalasunut periarfissarititaasut kiisalu Air Greenlandip kiisalu Atlantikoq qulaallugu, nunallu immikkoortortaani angallassisartut allat angallassinissamik pilersaarutaat, angallassisarnerup aqqjissuusaaneranut apequtaassapput.

Narsami Nanortalimmilu mittarfiliarineqarsinnaasutut siunnersuutigineqartut eqqarsaatigalugit siunnersuutigineqassaaq, suliassat eqqarsaatigiinnarlugit atasumik timmisartuusseriaaseqarani, timmisartuussisarnerni Qaqortoq akunniffissatut aqqusaarlugu timmisartuussisoqartassasoq.

Qaqortumi timmisartut Dash 8-200-t atorineqartartut assigalugit, illoqarfiit taakku marluk asfaltigaasunik 799 meterinik takitigisunik mittarfeqarlutik Dash 8-200-nik timmisartuunneqartarsinnaapput. Dash 8-200-t 37-nik ilaasoqarsinnaasut Narsamut Nanortalimmullu timmisartuussissutitut atorineqartarnerini inissat sinneqassapput, kisianni siuliani nassuiaatigineqareersutut illoqarfinnut allanut aqqusaartarnikkut imaluunniit pingasunik teqeqqulittut ilusiilmik timmisartuussisarnikkut inissat atorluarneqarsinnaapput. Angallavinni tamani timmisartunik assigiinnik ingerlatsisup atuinermigut inuttanut, ilinniartitsinernut, timmisartunillu aserfallatsaaliisarnerninut annertuumik sipaaruteqarsinnaavoq.

Akunniffiusartuni pitsaaqutit	Akunniffiusartuni ajoqutit
<p>Angalasut toqqaannartumik, illoqarfimmulluunniit ataasiinnarmut aqqusaarlutik Kangerlussuarmut, Nuummumut, Ilulissanut, Narsarsuarmullu timmisartuunneqartassapput.</p> <p>Aqqusaarluni timmisartuussinermi ataatsimi angalasut amerlanerusarnerat patsisaalluni, akunniffigineqartartunut akulikinnerusumik angalasarnerit.</p> <p>Ullumikkut Aasiaat, Maniitsup, Paamiullu aqqusaarneqartarnerat assigalugu, timmisartut anginerusut assigiiaartullu atorineqarnerat patsisaalluni, angallassinermi pitsaanerusumik aningaasaqarneq.</p>	<p>Paamiuni, Maniitsumi, Aasiannilu mittarfiit piusut massakkut atorineqarnerat allanngortinneqassanngilaq, matumani Dash 8-200-nik atuinermi ikuallattoqaratarsinnaanerani upalungaarsimaneq ilanngullugu. Mittarfeqarfiit sipaaruteqarnissaminut periarfissaqassanngillat.</p>

Tabel 4-4: Akunnittarfeqarnermi pitsaaqutit ajoqutillu.

Angalasut amerlanerpaartaat Nuummum angalasarnerat, Københavnimullu attaveqarluni nunat tamalaat akornanni angalasarnermi Kangerlussuup akunniffiqineqartarnera aallaavigalugit, siuliani misissueqqissaarneq ingerlanneqarpoq.

Nuummi Ilulissanilu mittarfiit 2023-mi tallineqareerlutik atulerpata Kangerlussuarmut akunnittoqartarunnaartussaammat, Nuummullu angalasunut nunallu tamalaat akornanni angalasunut Nuuk pingaarnertut mittarfinngortussaammat, illoqarfinnut/illoqarfinniillu taakkunanga pingasuusunit timmisartuusariaaseq annertuumik allanngussaaq. Maniitsumit/Maniitsumut kiisalu Aasiannit/Aasiannut atlantikoq qulaallugu angalasussat qularnanngitsumik Nuummum Ilulissanullu aqqusaartassapput. Upernaviliartut avannaanukartullu pingaartumik Ilulissanut aqqusaartassapput.

Angallassinermi naammattumik akulikissuseqartitsinissaq, inissanillu atorluanaanissaq qulakkeerumallugit, ullumikkut Kangerlussuarmut aqqusaartarneq assigalugu siuliani nassuiaatigineqartut Nuup, Ilulissat, Aasiaat, Sisimiut Maniitsullu akornanni aqqusaartarnermik, pingasunilluunniit teqeqqulittut ilusilimmik Air Greenland qularnanngitsumik angallasseriaaseqassaaq.

Narsami Nanortalimmilu mittarfiliortoqassappat, illoqarfiit taakku aqqusaarneqartarsinnaallutik qularnanngitsumik Nuup Qaqortullu akornanni ullut tamaasa timmisartuussisoqartassaaq. Qaqortup Nuullu akornanni timmisartuussineri Paamiut sulii aqqusaarneqartassaaq.

Siuliani eqqaaneqarluni nunap immikkoortortaani timmisartuussisarnermi, Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitaqanngitsumik niuernermik tunngaveqarluni timmisartuussisoqartassaaq. Malitsigisaanik aningaasaqarnermik misissueqqissaarnermi naatsorsuutigineqarpoq, Narsami Nanortalimmilu mittarfittaassani taamatulli ingerlatsisoqarsinnaassasoq, uaniami mittarfittaassanut aqqusaartarnerit imaluunniit pingasoqiusamik timmisartuussinerit pingaarnertut angallavinnut annertusaanertut ingerlatsisut isigisinnaammatigit.

4.4. **Mittarfittaassanut tunngatillugu ataatsimik imaluunniit marlunnik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarneq**

Timmisartunik/qulimiguulinnik, umiarsuarnik angallassisarnermut tapiissuteqartarluni ataatsimik, marlunnillu periutsimik tunngaveqarluni sulii angallasseriaaseqarnissaa naatsorsuutigalugu, siuliani angallasseriaatsip aqqissuussaanera misissoqqissaarneqarpoq. Marlunnik periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaaseqarnermi, akigititat piffissarlu angalaviusinnaasoq assigiinngitsuullutik angalasut umiarsuarmik timmisartumilluunniit angalasinnaapput, taamatulli angallasseriaaseqarnermi umiarsuarmi timmisartumilu inissat atorluarneqarnissaat ajorseriassaaq.

Imminut akilersinnaassuseqarnerunissaa siunertaralugu, Narsamut/Narsamit aamma Nanortalimmut/Nanortalimmit umiarsuarmik angalanernut tapiissutitaqanngitsumik ingerlanneqarnera aallaavigalugu, umiarsuarmik angalasut annerusumik minnerusumilluunniit timmisartortalersinneqarnerisigut, illoqarfinni taakkunani marlunnik mittarfittaarnikkut ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaaseqartoqassasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Kisianni umiarsuarmik angalasartut tamakkerlugit timmisartortalersinneqarsinnaajunnaarlugit, akigitat pillugit angalasussat ilaat tapiissutitaqanngitsumik umiatsianik immaqa angalasalissapput. Umiarsuarmik angalasartut 100 %-ii, 75 %-ii, 50 %-ii 25 %-iilu nuukkaluarpata qanoq isikkoqassanersoq tulliuuttumi naatsorsorneqarpoq. Naatsorsuinermit tassani Arctic Umiq Line aqqutigalugu angalasartut ilaatinneqaratik, Disko Line aqqutigalugu angalasartut pineqarput.

Umiarsuarmik angalasartut tamakkerlugit timmisartortalersinneqarnerisigut, ullutsinni qulimiguulinnik angalasartunut sanilluutissagaanni angalasussat marloriaatingussapput. Qaqortup Narsallu kiisalu Qaqortup Nanortaliullu akornanni 37-nik inissaqartitsisunik Dash 8-200-nik timmisartuussilluni aqqusaartarnissaq naatsorsuutigineqarpoq, umiarsuarmik angalasut timmisartortarnissaannut inissaateqarluassasoq. Angalasut assigiinngitsunik amerlassusilerlugit nuutsikkaanni ima isikkoqarpoq:

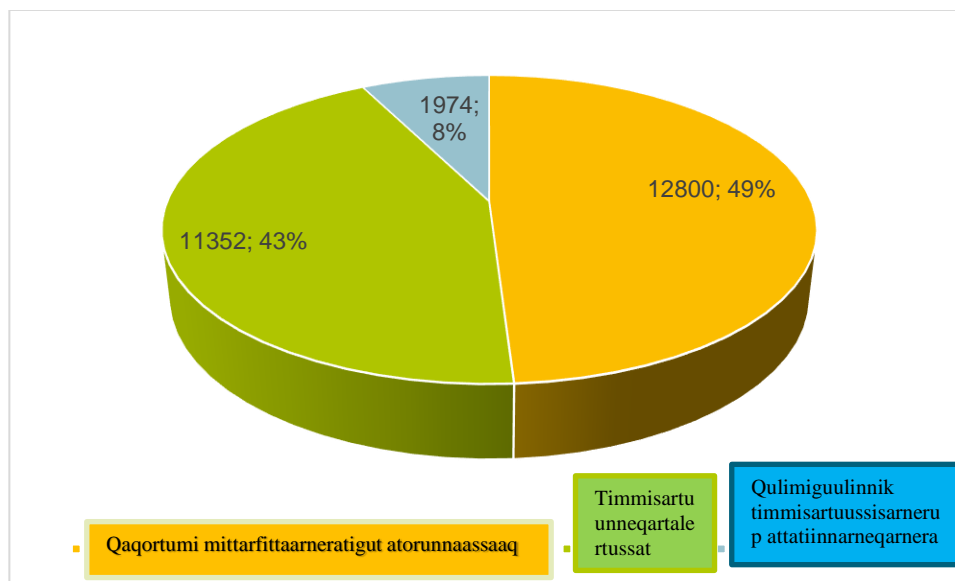
	2019-imi qulimiguulinnik angalasut	2019-imi umiarsuarmik angalasut	Qulimiguulik + umiarsarmik angalasut 100 %-imik timmisartumut nuutsikkaanni	Qulimiguulik + umiarsarmik angalasut 75 %-imik timmisartumut nuutsikkaanni	Qulimiguulik + umiarsarmik angalasut 50 %-imik timmisartumut nuutsikkaanni	Qulimiguulik + umiarsarmik angalasut 25 %-imik timmisartumut nuutsikkaanni
Narsaq	944	2800	3744	3044	2344	1644
Nanortalik	2470	750	3220	3033	2845	2658
Kujataa katillugit	3414	3550	6964	6077	5189	4302

Tabel 4-5: umiarsuarmik, qulimiguulimmillu angallasseriaaseqarnermi qulimiguulinnik, umiarsuarnillu angalasut ataatsimoortikkaanni amerlassusaat. Aallerfik Mittarfegarfiit aamma Disko Line.

4.5. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarluni qulimiguulimmik, umiarsuarmillu angallanneqarnissamik suli pisariaqartitsineq

Qaqortumi nutaamik mittarfiliortoqarpat, Narsarsuarmi mittarfik illoqarfimmi mittarfinngortinneqassasoq naatsorsuutigineqarmat, (nunap immikkoortortaani,

immaqalu Islandimit angalasut Qaqortumi mittarfittaassamut toqqaannartumik angalasassapput), ullutsinni Kujataani akunnittartut 49 %-ii akunnittarunnaassapput, soorluttaaq 43 %-ii Qaqortumi mittarfiup illoqarfiillu Narsap Nanortaliullu akornanni timmisartunik angallanneqartalissasut. Sinneri 8 %-it qulimiguulinnik Kujataani illoqarfiit nunaqarfiillu sinnerinut timmisartuunneqartassapput.

Takussutissiaq 4-3: Qaqortumi nutaamik mittarfittaartoqareerneratigut kiisalu nunap immikkoortortaani Narsami Nanortalimmilu mittarfittaartoqareerneratigut Kujataani angallannissap agguaqatigiissinnera. Angalut amerlassusaat, %-inngorlugillu.

Taamaalilluni ullutsinni qulimiguulimmik angallassisarnermut sanilliukkaanni angallasinermi suliat annertuumik ikileriassapput, angalasartullu timmisartortalissallutik. Taamaakkaluortoq Kujataani qulimiguulinnut mittarfiit sinnerini angalasussat sinnerisa 8%-iusut angallanneqartarnissaanni qulimiguulik sulii pisariaqartinneqassaaq (takuuk takussutissiaq 4-4).

Angallanneq eqqarsaatigigaanni taakkunani angalasarneq annikitsuararsuuvoq, akulikippallaanngitsumillu angallassisoqartarluni, taamaakkaluartorli qulimiguulik, aserfallatsaaliinermi atugassarititat, inuttat il.il. sulii pisariaqartinneqassapput. Suliatigut aningaasartuutissat qaffasissammata, inissanillu atorluuanissaq appasissammat, ullutsinnullu sanilliullugu atorluuanissaq ajorseriartussaammat, taakkunani timmisartuussisarneq qularnanngitsumik akisunerusussaalluni sulii kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarfiussasoq pisariaqartinneqassaaq. Narsarsuup Qaqortullu akornanni nunaqarfinnut timmisartuussisarnermi ullumikkut 212-it atorneqartarput, angallaffiuuallaanngitsunili taakkunani qulimiguulinnik mikinerusunik AS 350-inik atuilemikkut aningaasartuutit appartinneqarsinnaassapput.

4.6. Kujataani umiarsuarmik angallassisarnikkut, aqqusineqartitsinikkullu aaqqiissutissaq

4.6.1 Qaqortoq - Narsaq

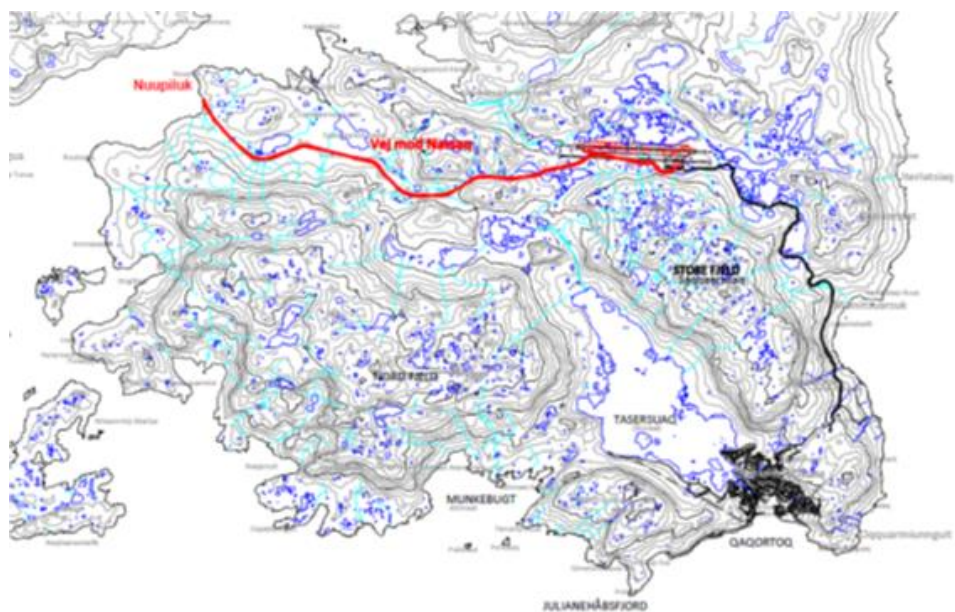
Siuliani takutinneqartutut, Qaqortumi mittarfissaq ammarpat Kujataani angallassinerup aaqqiissuusaanera annertuumik allannguuteqartussaavoq. Angalasartut affaanngussapput, 43 %-iilu Qaqortumiit Narsamut Nanortalimmullu angallaneqartalertussaallutik. Tassunga ilanngullugu Narsarsuarmit ullutsinni umiatsianik umiarsuarmillu angalasartut aamma angallaneqartartussaapput.

Marlunnik periutsimik tunngaveqarluni taamatut angallasseriaatsimut taarsiullugu "killormut" ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni Qaqortup, Narsap, Nanortaliullu akornanni sikorsuaqartillugu eqqaassanngikkaanni, qulimiguulinnik imaluunniit timmisartunik angallassisoqarani umiarsuarmik angallassisoqartarsinnaavoq. Sikorsuaqartarnera sivikilliaruinnartoq malugineqarpoq.

Taamaattoqassappat taamatut angallasseriaaseqarnermi Qaqortup Narsallu akornanni aqqusineritigut attaveqassaaq, umiatsiamillu angallassisoqartarluni kiisalu Qaqortup Nanortaliullu akornanni angallassisarnermi umiarsuarmik sukkanerusumik sisammik angallassisoqartarluni.

Qaqortup illoqarfianit mittarfissamut aqqusinissaq nangillugu Qaqortumit Narsamut aqqusinniornissami Qaqortup qeqertaasartaata avannamut sineriaa tikillugu sanaartorneqarsinnaavoq, tassanngaanniilu Targamik Narsaliaaassisoqartassalluni. Inissanik pisariaqartitsineq ukiup qanoq ilinera apeqqutaasassaq, kisianni ullaakkut unnukkullu angallassisoqartassasoq ilimanarpoq.

Massakkut angallassisuusoq isumaqarpoq, Kujataani ukioq kaajallallugu nalinginnaasumk umiarsuarmik angallassisoqarsinnaasoq, ukiukkullu sikorsuaqartillugu piffissap sivikitsup iluani qaqutigooraluartumik qulimiguulimmik angallassisoqarsinnaanissanut sillimmateqartariaqassasoq. Kujataani illoqarfiit minnerit nunaqarfiillu timmisartuunneqartarnerini qulimiguulik pigineqareerpoq.

Takussutissiaq 4-4: Aqqusinnaireqarsinnaasup nunap assingatigut takussusiornera

Qaqortup Narsallu akornanni angallassisarnermi Qaqortup mittarfianit 8,3 km-inik takitigisumik Qaqortup qeqertaasartaata avannamut sineriaa tikillugu aqqusineqarnissamut, umiatsimillu/umiarsuamillu angallassisarnissamut aningaasaliissutissat annertunaviangillat. Tassunga atatillugu sineriaani puttasulisoqassaaq. Qaqortumi, Narsami, Nanortalimmilu umiarsualiveqareerpoq, umiarsualivinnilu puttasulialisoqarsinnaalluni.

Mittarfissap sinerissamilu Nuupiluup akornanni aqqusinissaq illuarfissartaqarluni asfaltigaassanngilaq. Aqqusinissaq mittarfiup kujataatungaani aallartissaaq, mittarfiullu kujasissortaani kimmur maniinnersani sanaartorneqassalluni. Mittarfik qaangerneqareerpat, Nuupiluup tungaanut qooqqersimanikkut aqqusineq kimmur ingerlassaaq, tassanngaanniilu angalasut Targamik angallanneqartarnissaanni tulattarfiliortoqassalluni. Angalasunut, nassiussanillu mikinerusunik assartuinissami naammattumik talittarfiliortoqassaaq.

Siornatigut sanaartortitsinissami missiliuutit, assingusunillu aqqusiniansanut missiliuutit nutaanerusut tunuliaqutaralugit, Qaqortup Narsallu akornanni aqqusiniorinissami, umiatsiamillu angallassisarnissami aningaasartuutissat tulliuuttut imatut issangatinneqarput:

Aningaasaliissutissat	Sanaartornissami aningaasartuutissatut missiliuutit
Aqqusineq, asfaltigaanani 8,3 km-it missaat	35-55 mio. korunit
Angalasunut puttasut	3-5 mio. koruunit

Aningaasaliissutissat katillugit

38-60 mio. koruunit

Tabel 4-6: Aqqusinniassamut missiliuutit

Aqqusinissaq Killavaat Alannguani aatsitassarsiorfissamut attavilerneqassasoq eqqartorneqarnikuuvoq. Suliniummi tassani nunap ilusaa pillugu ersarinnerusumik misissuisoqartariaqarpoq, tamannalu misissueqqissaarnermi matumani suliarineqarani.

Narsap Nuupiluullu akornanni aqqusinermik, talittarfinnillu ingerlatsinermi aserfallatsaaliinermilu aningaasartuutit nassataqartussaavoq. Taakkuli annertunaviangillat, kommunillu aqqusinermik aserfallatsaaliinissamut missingersuutaatigut aningaasartuutigineqarsinnaassasut naatsorsuutigineqarluni.

Piffissap ilaani sikorsuaqarnerani aqqusinertigut, umiatsiamillu angallassinermut taarsiullugu qulimiguulimmik angallassisoqartariaqartarsinnaassaaq. Aningaasartuutissat taakku misissoqqissaarneqanngillat, akigititassallu inissinneqaratik.

Aningaasaliissutissat annertussusissai, ingerlatsinermilu aningaasartuutissat naatsorsuutigisat isiginiassagaanni, Narsami nutaamik mittarfiliortoqarani aqqusinniortoqarnissaa, umiatsiamillu angallassisoqartarnissaa orniginarneruvoq.

	Narsami mittarfik	Aqqusineq, umiatsiamillu angallassineq
Mittarfimmut aningaasaliissutissat (ullutsinni nalinga)	Mittarfik asfaltigaq 799 meterinik takitigisoq -72 mio. koruunit	
Aqqusinermut umiarsualivimmullu aningaasaliissutissat		Aqqusineq umiarsualivik / talittarfik 38-60 mio. korunnit
Angalasunut sunniutissaa	Akuttusuumik angalasoqartarnissaa	Angallasseriaatsimik eqaallisaaneq, angalanermilu aningaasartuutikinneruneq
Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit	Timmisartuussineq niuermik tunngaveqarsinnaassasoq naatsorsuutigineqarpoq	Umiatsiamik angallassineq kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitaqanngitsumik, niuermik tunngaveqarluni ingerlanneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Mittarfeqarfiit ukiumut ingerlatsinerimi angusassai	Mittarfimmik asfaltigaasumik ingertsinerimi aningaasartuutit ukiumut -2,0 mio. koruunit missaat	Mittarfeqarfiit aningaasartuuteqassanngillat
Aqqusinermik, talittarfimmillu ingerlatsineq	Kommunip nalinginnaasumik ingerlatsinerimi missingersuutaatigut aningaasartuutigineqassapput	Kommunip nalinginnaasumik ingerlatsinerimi missingersuutaatigut aningaasartuutigineqassapput

Tabel 4-7: Mittarfiup kiisalu aqqusinertigut/umiatsiamik angallassisarnissap aningaasaliiffigineqarnissaasa, ingerlatsinissallu nallersuunneqarnerat.

4.6.2 Qaqortoq – Nanortalik

Nanortalimmi mittarfittaassamut taarsiullugu Qaqortup Nanortaliullu akornanni, Narsaq nunaqarfiillu aqqusaartarlugit sisammit umiarsuarmik sukkaasumik ukioq kaajallallugu angallassisoqartarnissaa periarfissatut eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Targa 12-inut inissaqartitsisoq sisammit umiarsuaq 36-nik ilaasoqarsinnaavoq, silarlutsillugulu sukkanerusunik aalaakkaanusumillu angalasinnaalluni. Qaqortumi Nanortalimmilu umiarsualiveqareerpoq, taamaattumillu sanaartortitsinissami annertuumik aningaasaliisoqartariaqarani.

Qaqortup Nanortaliullu akornanni angallassisarnissami, umiarsuarmik pisinikkut suliffeqarfimmik ingerlatsinissami periarfissaqarneranik takunnissinnaasumik ingerlatsisumut, siunissamut ungasinnerusumut kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarnermik aallaaveqarsinnaavoq, tassanngaanniillu niuerneq tunngavigalugu ingerlatsinerimi isertitatigut, ilaatigullu kiffartuussinissami isumaqatigiissutitigut tapiissuteqartarsinnaanikkut angallavik ingerlatsiviusinnaalluni.

Kujataani Targamik sisammillu umiarsuarmik angallasseriaaseqarneq, misissueqqissaarnermi matumani itinerusumik misissoqqissaarneqanngilaq.

Innersuussutigineqarpoq, Kujataani Narsami Nanortalimmilu mittarfiliortoqarsinnaanissaa pillugu aalajangiisoqartinnagu, taakkunanga misissueqqissaarnerit ingerlanneqassasut.

4.7. Aarlerinaataasunik misissueqqissaarneq – silap pissusaata allanngornera

Kalaallit Nunaanni silap pissusaa ukiut qulikkaat ingerlanerini annertuumik allanngorluni kissatsikkiartortoq, sermersuarlu aakkiartupiloortoq ilisimaneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik kangerluit sineriillu ukiup ingerlanerani imaatigut angallaviusinnaaneri sivitsornikuuvoq, timmisartumillu angalanermut sanilliullugu akikinnerusumik, angallatinik/umiarsuarnik angallassisoqarnerusinnaanngornikuulluni.

Taamaattumik mittarfittaassanut aningaasaliissutissat tunngavigalugit timmisartuussisarnissami aaqqiissutissat assigiinngitsut nalilersorneqarnerini, ukiut qulikkaat ingerlanerini timmisartunik angallasserit appariarsinnaaneri,

misissueqqissaarnermilu matumani naatsorsuutigisamit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassusaa annikinnerulersinnaasoq isiginiarneqartariaqarpoq. Silap pissusaanut tunngasut misissueqqissaarnermi matumani ilaatinneqanngillat, siunissamulli ungasinnerusumut aningaasaliinissani ilanngunneqartariaqarlutik.

5. 5.0 TIMMISARTUT QULIMIGUULLILLU PILLUGIT PAASISSUTISSAT

Sinerissami mittarfiit naannerunikuunerisa kingunerisaanik, Kalaallit Nunaanni timmisartuussisarnerup aaqqissuussaananerani Dash 7-it kisimik atorneqartarnikuupput. Nunap immikkoortortaani mittarfiliornerni timmisartuq aalajangersimasooq ataasiinnaq aallaaviginagu, timmisartuniilli assigiinngitsunit miffigineqarsinnaasunngorlugit pilersaarusiortoqassasoq kissaatiginarpoq. Timmisartut qulimiguullillu tulliuuttut misissueqqissaarnermi matumani aallaavigineqarput:

<p>Dash 8-200 Air Greenlandip Kalaallit Nunaanni timmisartuussisarnermini atugaraa.</p> <p>Mittarfinnut asfaltigaallutik 799 meterinik takitigisunut missinnaapput, soorluttaaq ilaasunik angallassillutillu nassiussanik assartuisinnaasut.</p>	<p>Timmisartup suussusaa: Dash 8-200</p> <p>Mittarfiup takissuserisariaqagaa: asfaltigaalluni 799 meteri</p> <p>Ilaasinnaasut: 37</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 16.470 kg</p>
<p>ATR 42-600 STOL (Short Take-Off and Landing) tassaavoq, nunarsuarmi atugaalluarlutik ilisimaneqartut ATR 42-p aamma 72-p nutaartaa.</p> <p>STOL nutaaq mittarfinnut 799 meterinik takitigisunut</p>	<p>Timmisartup suussusaa: ATR 42-600 STOL</p> <p>Mittarfiup takissuserisariaqagaa: Asfaltigaalluni 799 meteri</p> <p>Ilaasinnaasut: 40-t missaat</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 16.900 kg</p>

<p>missinnaavoq, taamaalillunilu Dash 8-200-nut assersuunneqarsinnaalluni.</p> <p>2022-mi pisiarineqarsinnaanngussaso q naatsorsuutigineqarpoq.</p>	
<p>Qulimiguulik Bell 212 Air Greenlandip Kalaallit Nunaanni illoqarfinnut minnernut, nunaqarfinnullu timmisartuussisarnermini atugaraa. Qulimiguulik 185 km/t sukkatigaluni timmisarpoq.</p> <p>Qulimiguulik 70-ikkut aallartimalerneraneerami teknikkikkut ajoquteqartarnermigut kinguaattoortarpoq.</p>	<p>Timmisartup suussusaa: Bell 212</p> <p>Mittarfimmut piumasaqaatit: Qulimiguulinnut mittarfiit massakkut angissusiisa iluini mittarfik.</p> <p>Ilaasinnaasut: Amerlanerpaamik qulingiluat</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 5.080 kg</p>
<p>Qulimiguulik angilaartoq.</p> <p>10-13-inik ilaasoqarsinnaavoq, sumiissusersiutailu nutaaliaallutik. 280 km/t sukkatigaluni timmisarpoq.</p> <p>Bell 212-imut taartissatut Air Greenlandip eqqarsaatigaa.</p>	<p>Timmisartup suussusaa: H155</p> <p>Mittarfimmut piumasaqaatit: Qulimiguulinnut mittarfiit massakkut angissusiisa iluini mittarfik.</p> <p>Ilaasinnaasut: Qulit missaat</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 4.920</p>

	
<p>19-inik ilaasoqarsinnaasuni atorneqarnerpaaq tassaavoq marlunnik motorilik Dash 6, Twin Otter, Air Greenlandip Norlandairillu Nerlerit Inaannut/Nerlerit Inaanni timmisartuussisarnerminni atugarisaat.</p> <p>Timmisartuq 1965-imi atulerpoq, piffissalli ingerlanerani nutarterneqartarluni. Minnerunngitsumik Viking Twin Otter 400-p nutaap 2010-mi tunisassiarilerneratigut.</p> <p>Twin Otteri mittarfinnut asfaltigaanngitsunut 799 meterinik takitigisunut missinnaavoq.</p>	<p>Timmisartup suussusaa: Dash 6, Twin Otter:</p> <p>Mittarfiup takissuserisariaqagaa: asfaltigaanani mittarfik 799 meterinik takitigisoq</p> <p>Ilaasinnaasut: annerpaamik 19-t</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 5.670 kg</p>
<p>King Air 200 8-9-nik ilaasoqarsinnaalluni angallassinerni assigiinngitsuni, attartorlugu angallassinerni, napparsimasunillu angallassinermi atorneqarsinnaalluni tamatigoortuuvoq marlunnik motorilik.</p> <p>Angalasussaqaarpallaartinnagu, immikkullu suliassanut Air</p>	<p>Timmisartup suussusaa: King Air 200</p> <p>Mittarfiup takissuserisariaqagaa: Asfaltigaanani 799 meteri. Taamaakkaluartoq suluusai appasimmata ujaraaqqat timaanut sarpiinullu tammissinnaammata, mittarfik asfaltigaassasoq ingerlatsisut kissaatigaat.</p> <p>Ilaasinnaasut: 8</p> <p>MTOW (qangattartilluni annerpaamik oqimaassuserisinnaasaa): 5.700 kg</p>

Greenlandip Norlandairillu
Kalaallit Nunaanni atugaraat.
Mittarfik 799 meterinik
takitigisariaqarpoq.

Timmisartog taamak ittoq
1972-imi siullermeertumik
timmivoq, piffissalli
ingerlanerani
sumiissusersiuutai, ilualu
ataavartumik
nutarterneqartarlutik.

Eqikkaraanni imaappoq, angallattussat, silap pissusaa, nunallu ilusaa
eqqarsaatigalugit mittarfittaassat taamak naatsigitinniartillugit, issittumi
timmisartuussisarnissami timmisartut assigiinngitsut ikitsuinnaat atussallugit
naleqqupput.

Mittarfik panertillugu Twin Otter-i King Air-ilu mittarfinnut naatsunut 650 meterinik
takitigisunut missinnaapput, kisianni mittarfik assersuutigalugu masappat
aamma/imaluunniit quasappat oqimaassusissaat killilerneqassallutik (ilaasut
ikinnerusut). Nerlerit Inaata Akureyrillu akornanni kiffartuussinissamik
isumaqatigiissuteqarfiusumi, Kalaallit Nunaannilu timmisartuussinissani takkussuuttuni
Nordlanairi Twin Otter-imik King Air-imillu atuisarnerani akuerineqarsinnaasumik
timmisartut oqimaassuseqassappata (ilaasut nassiussallu), mittarfik asfaltigaanani 799
meterinik takissuseqartariaqarpoq.

Air Greenlandip innersuussutigaa, massakkut timmisartuutigineqartunit Dash 8-200-
init miffigineqarsinnaanngorlugit, mittarfiit asfaltigaallutik 799 meterinik takitigissasut.
Icelandair-ip Kalaallit Nunaannut timmisartuussisarnermi Dash 8-200-t aamma
atortarpai.

Timmisartumut mittarfimuinnaq missinnaasumut taarsiullugu, Dash 6 Twin Otter
imaanut missinnaasoq atorineqarsinnaassanersoq nalilerneqarpoq. Taamaakkaluartoq
tamanna aqutissaanngitsoq nalilerneqarpoq, taamaattoqassappammi
qaamanerinnaani timmisartuussisoqartarsinnaassammat, sikut pillugit aquttoq
isikkivigittariaqarmat, timmisartullu imaanut missinnaasup puttasuisa oqimaassusaat
patsisaallutik, ilaasinnasut nassiussallu annikillisinneqartariaqassallutik.

6. NARSAMI MITTARFIK NUTAAQ

6.1. Angalasartut amerlassusaat

Narsami qulimiguulinnut mittarfimmit/mittarfimmut ukiumut, sapaatip akunneranullu angalasartut tulliuuttut amerlatigipput:

	2019/ Sapaatip akunneranut	2018/ Sapaatip akunneranut	2017/ Sapaatip akunneranut	2016/ Sapaatip akunneranut	2015/ Sapaatip akunneranut
Narsaq	944/ 18,1	1.618/ 31,1	1.206/ 23,2	4.795/ 92,2	5.105/ 98

Tabel 6-1: Narsami qulimiguulinnut mittarfimmit/mittarfimmut ilaasut amerlassusaat

Aallarnerit ima amerlatigipput:

	2019	2018	2017	2016	2015
Narsaq	262	375	419	879	944

Tabel 6-2: Narsami qulimiguulinnut mittarfimmit aallarnerit amerlassusaat

6.2. Timmisartuussisarnissami piumasagaataasut

Nalunaarusiami immikkoortumi matumani naatsorsuutigineqarpoq, Narsami massakut qulimiguulinnut mittarfimmut taartissatut asfaltigaanngitsumik imaluunniit asfaltigaasumik naatsumik mittarfiliortoqassasoq.

Siusinnerusukkut nalunaarusiani tunngavissatut nassuiaatigineqartut aallaavigalugit, mittarfissat naatsut sanaartorneqassapput. Uani pineqarput:

- 2000: Mittarfinnik annertusaanermut ilaliussat. Aningaasartuutissat, suliassallu pillugit suliaqarnermi allakkiat
- 2004: Nanortalimmi, Paamiuni, Qasigiannuani, Qeqertarsuarmilu sanaartugassanut nassuiaatit, missingersuutillu
- 2004: Nanortalimmi, Qasigiannuani, Qeqertarsuarmilu mittarfiit sumiiffiginnaasaannik misissuineq
- 2008: Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik
- 2008: Angallannermi atortut, 2008-mi misissuinerit. Kangaatsiami Mittarfik.
- 2014: Kalaallit Nunaanni mittarfiit naatsunik mittarfillit. Inuplanip 2014-12-29-mi allakkiaa

Mittarfissamut atuuttussat tulliuuttut eqjkarneqarsinnaapput:

- Mittarfik asfaltigaalluni 799 meterinik takitigissaaq
- Mittarfik ICAO kode 1B-iussaaq
- Nunap iluani timmisartuussinerni mittarfik tamanut ammasutut akuerisaassaaq
- 140 knobinik sukkatigaluni, radiusillu 500 fodip iluani akimmiffissaq qutsinnerpaaq minnerpaamik 500 fodiulluni, mikkiartornermi aalajangiinissami portussusissaq isikkivissarlu 3000 meteriussaaq. Qulimiguulimmut assersuussissagaanni, qulimiguulik angallattunik allanik takunnissinnaatillugu imaluunniit radiusip 500 fodip iluani akimmiffissaq qutsinnerpaaq minnerpaamik 500 fodiutillugu qulimiguulimmut isikkivissatut piunasaqaataasoq 800 meterinnaavoq
- Timmisartut marluk ataatsikkut inississinnaangorlugit inissiivinnik marlunnik sanaartortoqassaaq

6.3. **Mittarfiup qanoq ittuunissaa**

Nunap immikkoortortaani mittarfiit tamanut ammasutut Kode 1B-tut, instrumentit atorngit miffigineqarsinnaassapput kiisalu mittarfimmit 500 fodinik qutsinnerusumiilluunniit aalajangiinissami portussusilerlugit titarnilersugaasut akuerneqarsinnaassapput. Taamaanneratigut mittarfinnut VMC-nut malittarisassat naapertorlugit mittarfiliortoqarsinnaassaaq.

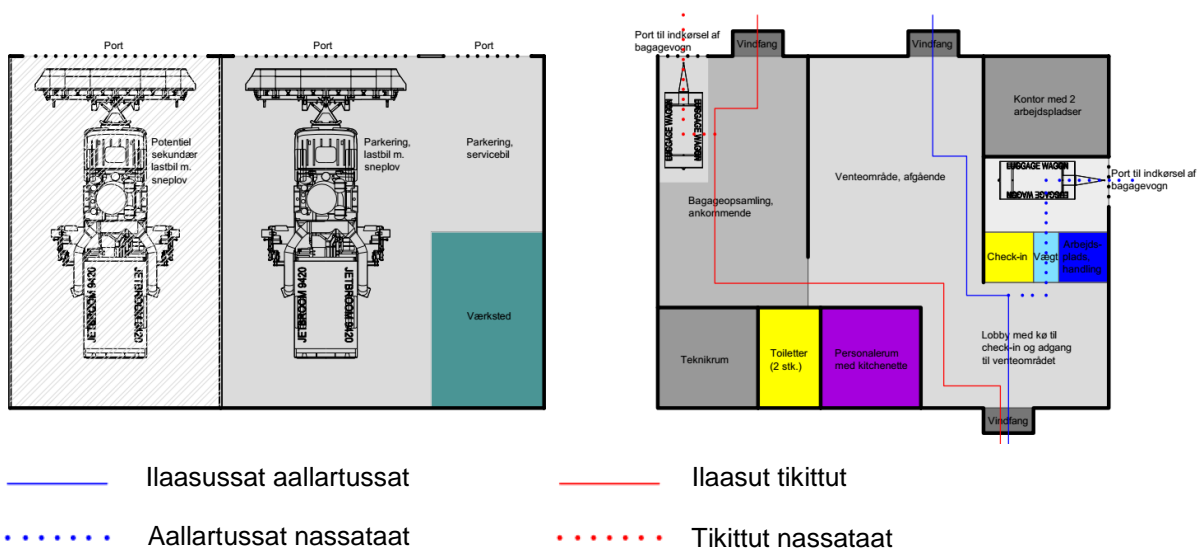
Mittarfik kingusinnerusukku 800 meterit 1.199 meterillu akornannut tallisneqassasoq kissaatigineqassappat, assersuutigalugu mittarfimmi isumannaallisaanermut immikkoortitap silissusaa annertusineqartariaqassaaq. Mittarfik kingusinnerusukku annertuumik sanaartortoqarani 1.199 meterinut tallineqarsinnaangorlugi sapinngisamik pilersaarusiorneqassaaq.

6.4. **Tikittarfimmut/aallartarfimmut garageamullu tunngatillugu pilersaarut**

Pisariaqarnerpaanik atorlulerlugu tikittarfimmi/aallartarfimmi pisariunngitsumik sanaartortoqassaaq.

Illutaa 225 m²-it missaanniilluni 175 m²-it missaanniittut perusersartarfiit marluk ilanngullugit angalasunut atugassarititaassapput, 35 m²-it missaanniittut allaffittut sulisunullu initut kiisalu tekniqe qarfittut atorluerneqassapput. Tikittut aallarniartullu immikkut ineqartinneqassanngillat. Tikittarfik/aallartarfik tikittunut/aallarniartunut 20-nut inissaqartitsissaaq. Timmisartup mittarfimmut akunninnerani ilaasut ingerlaqqittussat timmisartumiiginnartassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik tikittunut aallartussanullu amerlanerpaamik 20-nut nalilerneqartunut, tikittarfimmi/aallartarfimmi taamaallaat inissaqartitsisoqassaaq.

Sannavik garagealu immikkoortillugit illutaa 150 m²-inngorlugu sananeqassaaq, tassanilu lastbilit aputaajaatillit, biililu inissaqassallutik. Teqqumi sannaveqassaaq. Lastbiilit aputaajaatilluunniit inissanitsillugit garagea allilerneqarsinnaassaaq.

Takussutissiaq 6-1: Tikittarfiup/aallartarfiup takussusiornera.

6.5. Timmisartunik nakkutilliineq

Mittarfiit piusut assigalugit nunap immikkoortortaani mittarfissat AFIS timmisartuussinernik nakkutilliivilerlugit pilersarusiorneqassapput. Tassunga atatillugu aaqqiissutissatut tulliuuttut eqqarsaatigineqarsinnaapput:

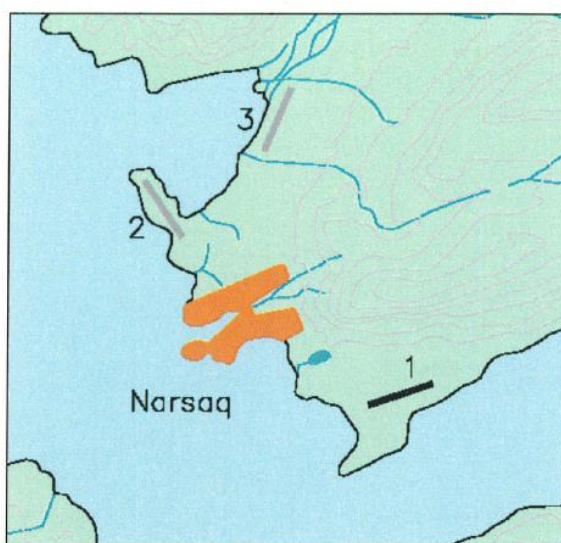
- Napasuliartaani AFIS-ilerlugu napasuliaq nalinginnaasooq
- Mittarfik, tikittarfiullu/aallartarfiullu saavata nakkutiginiisaanut filmiliutinik ikkussuineq. AFIS-ermiut sulliviini filmiliuutit tikittarfimmi/aallartarfimmi allaffimmut attavilerneqassapput
- Mittarfik, tikittarfiullu/aallartarfiullu saavata nakkutiginiisaanut filmiliutinik ikkussuineq. Kalaallit Nunaanni ataatsimut centraleqarfimmut, mittarfinnik arlalinnik nakkutilliisunik, filmiliuutit attavilerneqassapput. Systemi ineriartortinneqarpoq, ilaatigullu Sverigep avannaani, Norgillu avannaani atornerqarlutik, soorlutaaq Danmarkimi mittarfinnut tunngatillugu Billundimi ataatsimut centraleqarfissamik pilersitsinissaq sulissutigineqartoq. Kalaallit Nunaanni systemi atulerneqassappat, attaveqaatit pitsaasuusariaqarput.

6.6. Narsami mittarfissap sumiinnissaa

Nalunaarusiap matumap suliarineqarnerani, nalunaarusiami mittarfissat pineqartut sumiiffiginnaasaannut tunngatillugu, sanaartornermi teknikkimut, silap pissusaanut imaluunniit timmisartuussinermi teknikkimut tunngasut nutaat misissueqjissaarnermi matumani alapernaarsorneqangillat. Taamaalilluni siornatigut misissuisimanerni periarfissatut siunnersuutigineqartut, misissueqjissaarnermi matumani tunngavigineqarput.

Periarfissatut innersuussutigineqartoq tassaavoq:

Illoqarfik	Periarfissaq	Nassuiaat
Narsaq	1	“Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik”-mi periarfissaq 1 naleqqunnerpaasoq nalilerneqarpoq. Asfaltigaanngitsumik 799 meterinik takitigisumik mittarfiliornissami killilimmik periarfissaqarpoq, kisiannili taamatut siunertaqarnermi periarfissat allat pitsaanerungillat.

Takussutissiaq 6-2: Mittarfiliorfiusinnaasutut innersuussutigineqartut, 2004-mi 2008-milu nalunaarusiat takukkit.

6.7. Mittarfinnut mikkiartornissami nunap ilusaanut tunngasut

Nutaamik mittarfiliortoqarsinnaaqullugu mittarfiup eqqaani mikkiartornermi tinginermilu akornuteqannginnissaa ilanngullugu, silaannarmi akornuteqannginnissaa qulakkeerneqassaaq.

Nunap ilusaata assinga 2017-imeersoq aallaavigalugu, piumasaqaatit naammassisinnaaqullugit pilersaarutigineqartut mittarfiit 799 meterinik takitigissappata nuna qanoq annertutigisumik suliassaassanersoq misissorneqarpoq. Mittarfiit 1.199 meterinut tallisinneqassasut kissaatigineqassappat, saniatigut suut suliniutigineqassanersut aamma misissorneqarpoq.

Misissuinerit takutippaat, 799 meterimik mittarfeqarnermi akornutissaqannginnissaanik piumasaqaataasut naammassiumallugit annikitsumik qaartiterisoqassasoq.

Mittarfik tallilerneqassappat, annikitsuinnarmik qaartiterisoqassaaq.

6.8. Silap pissusaanut tunngasut

Nunap immikkoortortaani mittarfiliassatut pilersaarutigineqartuni silap pissusaa nutaamik nalilersorneqarnikuunngilaq. Taamaalilluni siornatigut 2004/2008-mi nalunaarusiani naliliinerit, silap pissusaanut tunngatillugu misissuinermit tunngavigineqarput.

Taamaakkaluartoq Kalaallit Nunaanni sila kissatsikkiartoq ilisimaneqarpoq, kissatsikkiartorneralu ilutigalugu sermersuaq aakkiartorpoq, kangerlunnilu sikuuallaartaarunnaarluni siku saannerusalernikuulluni. Illoqarfiit nunaqarfiillu amerlanerusut ukioq kaajallallugu umiatsianit sisannillu angallatinit tikinneqarsinnaalernikuupput. Taamaalilluni siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu ullumikkumut sanilliukkaanni timmisartornissaq pisariaqarpallaarunnaassaaq. Silap pissusaata allanngoriartornerata kingunerisaanik, akikinnerusumik imaatigut angallattoqarnerusinnaalissaaq.

Taamaalilluni silap pissusaata allanngoriartornera suliniummut aarlerinarsinnaavoq ima paasillugu, siunissami ungasilaartumi ungasissumilu illoqarfinni, nunap immikkoortortaani mittarfiit pisariaqartinneqassanngitsut.

6.9. Sanaartornissami missingersuutit

Taamaalilluni Narsami asfaltigaanani 650 meterinik kiisalu asfaltigaalluni 799 meterinik takitigisumik nutaamik mittarfiliortitsinissami sanaartornissami missingersuutit ima isikkoqarput:

Mio koruunit	Qulimiguulinnut mittarfik	Asfaltigaanani 650 m	Asfaltigaalluni 799 m
Sanaartornissami aningaasartuutissat	0	57,8	78,8
Allat		10,0	10,0
Aningaasaliissutissat katillugit	0	67,8	88,8

Tabel 6-3: Mittarfiup takissusissai ilanngullugit, Narsami mittarfissamut sanaartortitsinissami missingersuutit

Aqqusinniassamut aningaasaliissutissat missingersuutini 7,0 mio. koruuniupput.

6.10. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerat

Marlunnik periutsimik tunngavilimmut aamma ataatsimik periutsimik tunngavilimmut inernerit tabelimi tulliuuttumi takuneqarsinnaapput, kingullertullu taaneqartumut tunngatillugu umiarsuarmik angalasartut tamarmik timmisartumik angalasalertariaqarput, taamaanneratigullu Mittarfeqarfiit isertittagaasa pingasoriaataat sinnerlugit isertitat amerlissallutik.

	Qulimiguulinnut mittarfik Marlunnik periutsumik tunngavilik	Timmisartoq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfaltigaann gitsoq 650 m.	Timmisartoq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfaltigaq 799 m. Aningaasaliiffi gisaq.	Timmisartoq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfaltigaq 799 m. Aningaasaliiffineqanngitsoq.	Timmisartoq ataatsimik periutsumik tunngavilik Asfaltigaq 799 m. Aningaasaliiffi gisaq.	Timmisartoq ataatsimik periutsumik tunngavilik Asfaltigaq 799 m. Aningaasaliiffineqanngitsoq.
Sanaartortitsinissami aningaasartuutit	0	-54,6	-71,6	0	-71,6	0
Mittarfeqarfiit isertitai	9,0	20,2	20,2	20,2	70,7	70,2
Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi aningaasartuutai	-8,0	-47,0	-66,0	-66,0	-75,0	-75,0
Qulimiguulinnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-58,6	-58,6	Niuernermik tunngavilik			
Umiarsuarnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-59,3	-59,3	Niuernermik tunngavilik			
Katillugit	-116,9	-199,3	-117,4	-45,8	-75,9	-4,3

Tabel 6-4: Narsami inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut tunngatillugu inernerit (ullutsinni nalingani inernera mio. korduunngorlugu)

Qulaani tabelimi takuneqarsinnaavoq qulimiguulinnik mittarfiup timmisartunik mittarfimmik taarserneranni inuiaqatigiit aningaasarsiornissaannik periarfissiinngitsoq Mittarfeqarfiit isertitaat aningaasartuutillu isigigaanni. Mittarfiliornissaq ullumikkut naatsorsuutit isigissagaanni negativimik Mittarfeqarfiit ingerlatsinermut ingerlassapput, tassa ingerlatsinermut aserfallatsaaliinermullu atugassat isertitanut naleqqiullugit annertunerussammata periutsumik marlunnik tunngavilimmik ingerlatsisoqassappat.

Asfaltigaanani mittarfimmik 650 meterinik takitigisumik mittarfeqarluni qulimiguulinnik Dash 6-inillu sulii ingerlatsisoqarluni, Namminersorlutik Oqartussat kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutai ullutsinni nalinganut naatsorsorneqarput, illuatungaanilu naatsorsuutigineqarluni Kujataanut tunngatillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinik tapiissutitaqanngitsumik aqqusaartarluni Dash 8-200-nik timmisartuussisoqartassasoq. Kujataani qulimiguulinnut mittarfiusunut 12-iusunut timmisartuussisarnissamik kiffartuussinissamik isumaqatigiissut 2020-mi tamakkiisumik ukiumut 35,7 mio. korduuniuvoq, taakkunangalu ukiumut 4,3 mio.

koruunit missaanniittut Narsami qulimiguulinnut mittarfimmut timmisartuussisarnernut tunngasut naatsorsuutigineqarluni. Umiarsuarmik angallassisarneq ukiumut 4,4 mio. koruuninut naatsorsorneqarpoq. Sumiiffinni taakkunani aqqaneq-marluusuni angalasartut kiisalu qulimiguulimmik, umiarsuarmillu angallassisarneq aallaavigalugit missingersorneqarput.

Asfaltigaalluni mittarfimmut 799 meterinik takitigisumut naatsorsuinermi naatsorsuutigineqarpoq, Narsami mittarfittaassami timmisartuussisarnissaq Kiffartuussinissami isumaqatigiissutitigut tapiissutitaqanngitsumik niuerneq tunngavigalugu ingerlanneqarsinnaassasoq. Taamatut naatsorsuuteqarnermi Narsami mittarfittaassamat ullutsinni nalinga, tunngaviusumik periarfissatuulli negativiusaaq.

Kiisalu sanaartornissami aningaasaliinissat ilanngunnagit, mittarfimmik ingerlatsinissami ullutsinni nalingata naatsornera, Tabel 6.4-mi kolonnimi kingullermi takutinneqarpoq. Periarfissap taassumap tunuliaqutaa, immikkoortumi tullermi ersarinnerusumik sammineqassaaq.

Eqikkaraanni imaappoq, kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitigut tapiissutitaqanngitsumik niuernermik tunngavilimmik timmisartuussisoqartarnissaa naatsorsuutigalugu, 799 meterinik takitigisumik nutaamik mittarfittaarluni periarfissami ullutsinni nalinga, tunngaviusumik periarfissami ullutsinni nalingatuulli negativiusaaq. Niuernermik tunngavilimmik ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaatsimik pilersitsisoqarsinnaassappat, qulimiguulimmik timmisartuussisoqartarani mittarfiliortoqaruni orniginarnerpaassaaq. Taamaakkaluartoq naatsorsuutit taakku qanoq annertutigisumik naammasineqarsinnaassanersut nalorninarpoq, taamaattumillu taamatut aaqqiissuteqarnissaq nalorninarpoqangaatsiarluni.

6.11. Ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi sanaartornissami aningaasaliissutitigut aningaasaliineq pillugu

"Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasussanik nalilersuinermit suliaqarnermut ilitsersuut" pillugu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup 2015-imi saqqummersitaani immikkoortoq 4-mi allassimavoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerinit aningaasaliinissani tunngavissat sisamat ilanngunneqarsinnaasut:

- Inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut akilersinnaasoq
- Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq attanneqarsinnaasoq
- Inuuniarnikkut aamma avatangiisit eqqarsaatigalugit piujuartsitsineq
- Nuna tamakkerlugu aamma nunap immikkoortortaani ineriartorneq

Suliniut imminut akilersinnaanersoq, piomasaaqatini taakkunani sisamaasuni isummerfigineqassaaq. Piomasaaqatini siullit marluk amerlassusiliinermut tunngassuteqarput, kingulliillu marluk amerlassusiliinermut tunngassuteqarsinnaallutik.

Ilitsersuummi piomasaaqatit sisamat pineqartut tassaapput aningaasaqarnermik misissueqqissaarnerit sunniuteqaataasussanik pitsaasunik nassuiaatitaqartillugit ileqqusumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerit. Taamaalilluni qanga inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinerit assigiinngiaartut aalajangiinissamut tunngaviusussatut misilinneqarput.

Ilitsersuut naapertorlugu suliniutip aallartinneqarnissaata anguneqarnissaanut piomasaaqatit taakkua sisamat tamarmik naammassineqarsimasariaqanngillat. Tassaasinnaapput politikikkut pissutsit misissueqqissaarnerni qulaajarneqarsimanngitsut. Taakkua saniatigut piomasaaqatip ataatsip iluaqutissartaa, piomasaaqammi allami iluaqutaasussamik oqimaaqatigiissinneqarsinnaavoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat isigalugu imminut akilersinnaassutsip, aningaasaqarnermullu politikkip atasinnaassusaata nalilersorneqarnissaat misissueqqissaarnermi matumani pingaarnerutinneqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat mittarfittaassamut aningaasaliinissartik kissaatigissagunikku, assersuutigalugu attaveqaaqatigiinnermut suliniutit allat imaluunniit peqqissutsimut ilinniartitaanermullu immikkoortortat iluini suliniutit unammillugit, aningaasanut inatsimmi ukiumoortumik sanaartornissami sinaakkutissani aningaasaliissutissat tulleriiaarneqartariaqassapput.

Missingersuutit pillugit inatsisip § 18-ia naapertorlugu Piffissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu aningaasaliissuteqarnissamut Aningaasaateqarfimmit aningaasat atornerqarsinnaanersut tassunga ilanngullugu eqqarsaatigineqarpoq. Matumani aningaasaqarnermut politikkip siunissami ungasinnerusumi atasinnaassusaata pitsaanerulersinneqarnissaanut suliniut tapertaassanersoq naliliiffineqassaaq. Imaappoq, suliniutinut allanut sanilliullugu aaqqiissutissatut toqqarneqartoq siunissamut ungasinnerusumut aarlerinangitsumik isumannaassuseqartitsissanersoq, annerpaamik iluanaaruteqarfiussanersoq, inuiaqatigiillu aningaasaqarnerinut pitsaanerpaamik sunniuteqassanersoq nalilerneqassasoq.

Sanaartortitsinissami aningaasaliissutissat misissueqqissaarnermi ilaatinneqanngippata, taamaalillunilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa naatsorsorneqarnerini ilaatinneqanngippata, suliniutinut ullutsinni nalingi positiviuernerusumik inissisimassapput. Kisianni taamatut naatsorsuissagaanni, naak suliniutinik ataasiakkaanik ingerlatsinissat imminnut akilersinnaaneriniq naliliinissami taamatut naatsorsuineq tunngavigineqarluarsinnaagaluartoq, sanaartortitsinissami aningaasaliissutissat ilaatinneqaratik ullutsinni nalinginut naatsorsuinerit eqqunngitsumik positivioratarsinnaapput. Taamaalilluni mittarfiit taakku marluk

ataatsimoortillugit misissueqqissaarinermi matumani sanaartortitsinissami aningaasaliissutissat ilanngullugit, ilanngunnagillu ullutsinni nalingi takutinneqarmata, ilanngaattissat ilanngaatiginagit ilanngaatigalugillu saqqummiunneqarput.

Sanaartortitsinissami aningaasaliissuteqarnissaq imminut akilersinnaassanersoq isiginiaqqaarnagu, piomasagaatit naapertorlugit mittarfik sanaartorneqassasoq politikkikkut aalajangerneqassappat, siuliani nassuiaatigineqartut taassuma kingunerisaanik ullutsinni nalinga 71,6 mio. koruuninik positivimik kinguneqarsinnaassaaq.

Kiisalu inuiaqatigiit suliniutinut imminut akilersinnaanngitsunut illersorumallugit, Mittarfinnut suliniutinut tunngatillugu akiliisinnaassutsit, imminullu akilersinnaassutsit pillugit piomasagaatit aalajangersarneqarlutik, Mittarfiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkat eqqarsaatigalugit suliniut imminut akilersinnaanersoq nalilersorneqassaaq. Piomasagaatinik taakkunannga suliniut ataaseq arlallilluunniit naammassinnaassanngitsut paasinarsissappat, taamaakkaluartorlu suliniutit ingerlatiinnarneqassappata, Mittarfiit pillugit Inatsit allanngortittariaqassanersoq imaluunniit sanaartornissamut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinermut atatillugu suliniutit ilanngunneqanngissinnaassanersut eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

6.12. Umiarsuarmik angalasartut nuutsinneqarnissaat pillugu

Siuliani tabel 6.4-mi takuneqarsinnaasutut, marlunnik periutsimik tunngaveqarluni umiarsuarmik angallassinermut tapiissuteqartarunnaarluni umiarsuarmik angalasartut tamarmik siunissami timmisartortalernissaat naatsorsuutigineqarsinnaanera tunngavigineqassappat, mittarfiliornissami suliniummi ullutsinni nalinga pitsaanerulersinneqarsinnaavoq.

Kisianni taamatut pisoqarsinnaanissaa ilimagineqanngilaq, umiarsuarmimmi angallassineq tapiissutitaqanngitsumik ingerlassappat, ullutsinni umiarsuarmik angalasartut ilaat timmisartumik angalasassanngitsut naatsorsuutigineqartariaqarmat. Ullutsinni umiarsuarmik angalasartut arlaqartut niuerneramik tunngaveqartumik ingerlatsisunit imaatigut angallanneqartassasut imaluunniit ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnermi billetsit akisunerulerneqisigut angalassanngitsut ilimagineqartariaqarpoq. Akigitatigut eqaatsuutitsinissamut tunngasut misissueqqissaarnermi matumani misissorneqanngillat.

6.13. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini sipaarutissat pillugit

Siuliani tabel 6.6-imi nassuiaatigineqartutut, umiarsuarmik angalasartut timmisartotalersinneqarnerisigut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitigut sipaaruteqartoqarsinnaanera tunngavissinneqarsinnaappat, mittarfiliornissami suliniummi ullutsinni nalinga pitsaanerulersinneqarsinnaavoq. Taamaakkaluartooq misissueqqissaarnermi matumani uppersarvinneqarsinnaanngitsumik ilimagisat arlaqartut tunuliaqutaralugit matumap siuliani sipaarutigineqarsinnaasutut nassuiaatigineqarmata uani maluginiassallugu pingaaruteqarpoq.

Taamaalilluni sumiiffinni ataasiakkaani angalasartut, nunallu immikkoortortaanni ataasiakkaani kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut akiliutigineqartartut sipaaruteqarsinnaanermi periarfissani tunngavigineqarput. Taamaakkaluortoq pissutsit marluk patsisaallutik taamatut naatsorsuineq inaarutaasumik tunngavigineqarsinnaanersoq qulakkeerneqarsinnaanngilaq:

Massakkut Dash 8-200-it angallaviini mittarfimmuut aqquusaartarnikkut niuerneq tunngavigalugu timmisartuussisoqartarsinnaassasoq ilaatigut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattoqassappat sumiiffimmi timmisartuutiqatigiiffik naammaattumik timmisartuussisarsinnaassappat, billetsinullu akigititat appassisumiisineqassappata, angalasartussat naammattariaqarput. Tamanna mittarfinnut 799 meterinik takitigusunut tunngavigineqaraluartoq, tamanna misissueqqissaanermi matumani inaarutaasumik qulakkeerneqarsinnaanngilaq.

Kiffartuussinissami isumaqatigiissuteqarfiusup sinnerani angallassinermi aningaasaqarneq taamatulli naatsorsorneqarsinnaasoq ilaatigut tunngavigineqarpoq, taamaalillunilu Nanortalik Narsarlu eqqaassanngikkaanni qulimiguulinnut mittarfiit sinnerinut kiffartuussinissami isumaqatigiissutinut massakkut tapiissutigineqartartut iluini aningaasartuutigineqarsinnaassallutik.

Taamaakkaluortoq nunap immikkoortortaani kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutit appartinneqarsinnaassasut ilimananngilaq, kiffartuussinissamimmi isumaqatigiissutinut tapiissuteqarnissamik kinguneqartussamik, kiffartuussinissami isumaqatigiissuteqarfiup iluani angallassinissamik tunngavissap annikillinera angallassinermi aningaasaqarnermut ajorseriaataasinnaasoq ilimagineqartariaqarmat.

Allatut oqaatigalugu, illoqarfiit nunaqarfiillu sinnerinut qulimiguulinnik timmisartuussisarnermi inissanut aningaasartuutit qaffassasut ilimanarpoq.

6.14. Iliuseqarnissamut tunngavissat

Ingerlatsinermi aningaasaqarnermi kiisalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerini inernerit pissutsinut assigiinngitsunut malussarittut takuneqarsinnaavoq. Narsami naatsumik mittarfiliortoqarnissaa politikikkut kissaatigineqassappat, siuliani immikkoortumi nassuaatigineqartutut, tulliuttumi ataaseq arlallilluunniit toqqarneqarsinnaapput:

Iliuseqarnissami tunngavissat	Ullutsinni nalinganut naatsorsorlugu inerneranut sunniutissat mio. koruuninngorlugit 2018-2020
Sanaartornerup ingerlanerani mittarfimmut ukiumut marloriarluni aningaasaliilluni ukiumoortumik aningaasanut inatsisitigut aningaasaliineq. Aningaasaliineq atugarissaarnermut aningaasaliinertut isigineqassaaq, taamaalillunilu erniaqaranilu akilersugassaassanani.	Aningaasaliissutitigut "sipaarut" 72 mio. koruunit.
Umiarsuarmik angalasartut timmisartumik angalasalersinneqarnerisigut Mittarfeqarfiit isertittagaat annertusissapput. Tamatuma kingunerisaanik umiarsuarmik angalanissami billetsit qularnanngitsumik akisunerulissapput, umiarsuarnillu ingerlatsisut isertittagaat annikillissallutik.	Isertitat 50,5 mio. koruuninik amerlanerussapput.
Illoqarfinnut aqqusaartarluni, annertusaallunilu niuerneramik tunngaveqartumik timmisartuussisoqartalernissaa naatsorsuutigineqarmat, kiffartuussinissamik isumaqatigiissut atorunnaassaaq.	58,6 mio. koruunit sipaarutigineqassapput.
Umiarsuarmik angalasartut tamarmik ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnermi timmisartumik angalasalersinneqarsinnaappata, umiarsuarnut kiffartuussinermik isumaqatigiissut atorunnaassaaq.	59,3 mio. koruunit sipaarutigineqassapput.

Tabel 6-5: Aningaasatigut iluanaaruteqarnerunissamut iliuseqarnissami tunngavissat pillugit naatsorsuutiginnisamik pisoqassagaluarpas kingunissanik misissueqqissaarneq.

7. NANORTALIMMI MITTARFIK NUTAAQ

Nanortalimmi mittarfiliorsinnaaneq immikkoortoq 7-i una, Narsami mittarfiliortoqarsinnaanera pillugu immikkoortoq 6-mut assinguvoq, taamaalillunilu mittarfiliarineqarsinnaasut taakku marluk immikkut nassuiaateqarfigiumallugit, immikkullu aalajangiiffineqarsinnaanngorlugit immikkoortoq una ilanngunneqarluni.

7.1. Angalaartut amerlassusaat

Nanortalimmi qulimiguulinnut mittarfimmit/mittarfimmut angalasartut tulliuuttut amerlatigipput:

	2019/ Sapaatip akunneran ut	2018/ Sapaatip akunneran ut	2017/ Sapaatip akunneran ut	2016/ Sapaatip akunneran ut	2015/ Sapaatip akunneran ut
Nanortalik (Q)	2.470/ 47,5	2.677/ 51,4	1.658/ 31,9	3.586/ 69,0	3.448/ 66,3

Tabel 7-1: Nanortalimmi qulimiguulinnut mittarfimmit/mittarfimmut ilaasut amerlassusaat

Assinganik aallarnerit ima amerlatigipput:

	2019	2018	2017	2016	2015
Nanortalik (Q)	557	558	511	717	686

Tabel 7-2: Nanortalimmi qulimiguulinnut mittarfimmit aallarnerit amerlassusaat

7.2. Timmisartuussisarnissami piumasaqaataasut

Nalunaarusiami immikkoortumi matumani naatsorsuutigineqarpoq, Nanortalimmi massakkut qulimiguulinnut mittarfimmut taartissatut asfaltigaasumik naatsumik mittarfiliortoqassasoq. Siusinnerusukkut nalunaarusiani tunngavissatut nassuiaatigineqartut aallaavigalugit, mittarfissaq naatsoq sanaartorneqassaaq. Uani pineqarput:

- 2000: Mittarfinnik annertusaanermut ilaliussat. Aningaasartuutissat, suliassallu pillugit suliaqarnermi allakkiat
- 2004: Nanortalimmi, Paamiuni, Qasigiannuani, Qeqertarsuarmilu sanaartugassanut nassuiaatit, missingersuutillu
- 2004: Nanortalimmi, Qasigiannuani, Qeqertarsuarmilu mittarfiit sumiiffiginnaasaannik misissuineq
- 2008: Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik

- 2008: Angallannermi atortut, 2008-mi misissuinerit. Kangaatsiami Mittarfik.
- 2014: Kalaallit Nunaanni mittarfiit naatsunik mittarfillit. Inuplanip 2014-12-29-mi allakkiaa

Pilersaarutaasumik mittarfissamut atuuttussat tulliuuttut eqikkarneqarsinnaapput:

- Mittarfik asfaltigaalluni 799 meterinik takitigissaaq
- Mittarfik ICAO kode 1B-iussaaq
- Nunap iluani timmisartuussinerni mittarfik tamanut ammasutut akuerisaassaaq
- 140 knobinik sukkatigaluni, radiusillu 500 fodip iluani akimmiffissaaq qutsinnerpaaq minnerpaamik 500 fodiulluni, mikkiartornermi aalajangiinissami portussusissaaq isikkivissarlu 3000 meteriussaaq. Qulimiguulimmut assersuussissagaanni, qulimiguulik angallattunik allanik takunnissinnaatillugu imaluunniit radiusip 500 fodip iluani akimmiffissaaq qutsinnerpaaq minnerpaamik 500 fodiutillugu qulimiguulimmut isikkivissatut piunasaqaataasoq 800 meterinnaavoq
- Timmisartut marluk ataatsikkut inississinnaangorlugit inissiivinnik marlunnik sanaartortoqassaaq

7.3. Mittarfiup qanoq ittuunissaa

Nunap immikkoortortaani mittarfiit tamanut ammasutut Kode 1B-tut, instrumentit atornangit miffigineqarsinnaassapput kiisalu mittarfimmit 500 fodinik qutsinnerusumiilluunniit aalajangiinissami portussusilerlugit titarnilersugaasut akuerneqarsinnaassapput. Taamaanneratigut mittarfinnut VMC-nut malittarisassat naapertorlugit ilaatigut mittarfiliortoqarsinnaassaaq.

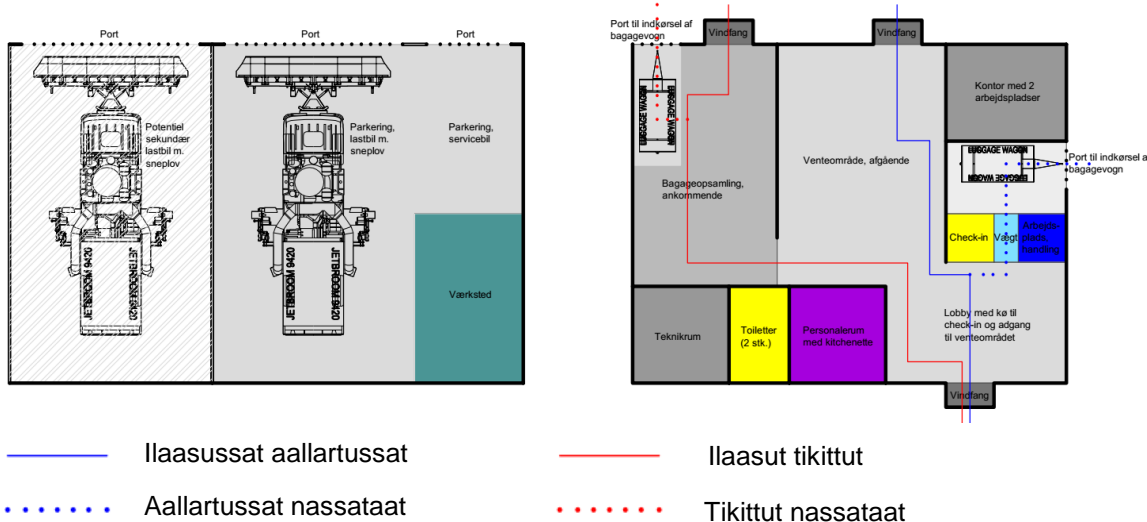
Mittarfik kingusinnerusukkut 800 meterit 1.199 meterillu akornannut tallisneqassasoq kissaatigineqassappat, assersuutigalugu mittarfimmi isumannaallisaanermut immikkoortitap silissusaa annertusineqartariaqassaaq. Mittarfiit ataasiakkaat kingusinnerusukkut annertuumik sanaartortoqarani 1.199 meterinut tallineqarsinnaangorlugit sapinngisamik pilersaarusionerqassapput.

7.4. Tikittarfimmut/aallartarfimmut garageamullu tunngatillugu pilersaarut

Pisariaqarnerpaanik atortulerlugu tikittarfimmi/aallartarfimmi pisariunngitsumik sanaartortoqassaaq.

Illutaa 225 m²-it missaanniilluni 175 m²-it missaanniittut perusersartarfiit marluk ilanngullugit angalasunut atugassarititaassapput, 35 m²-it missaanniittut allaffittut sulisunullu initut kiisalu tekniqarfittut atornerqassapput. Tikittut aallarniartullu immikkut ineqartinneqassanngillat. Tikittarfik/aallartarfik tikittunut/aallarniartunut 20-nut inissaqartitsissaaq. Timmisartumut ilaallutik aqqusaartut timmisartumiiginnarsinnaassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Sannavik garagealu immikkoortillugit illutaa 150 m²-inngorlugu sananeqassaaq, tassanilu lastbilit aputaajaatillit, biililu inissaqassallutik. Teqeqqumi sannaveqassaaq. Lastbiilit aputaajaatilluunniit inissanitsillugit garagea allilerneqarsinnaassaaq.

Takussutissiaq 7-1: Tikittarfiup/aallartarfiup titartarneqarnera.

7.5. Timmisartunik nakkutilliineq

Mittarfiit piusut assigalugit nunap immikkoortortaani mittarfissat AFIS timmisartuussinernik nakkutilliivilerlugit pilersaarusiorneqassapput. Tassunga atatillugu aaqqiissutissatut tulliuuttut eqqarsaatigineqarsinnaapput:

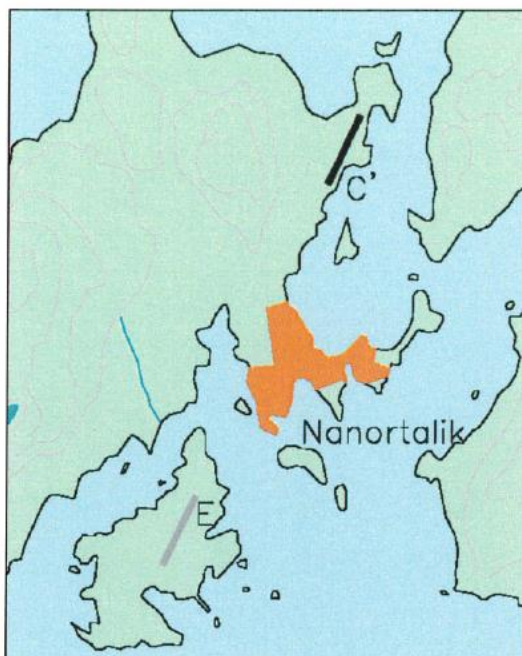
- Napasuliartaani AFIS-ilerlugu napasuliaq nalinginnaasoq
- Mittarfik, tikittarfiullu/aallartarfiullu saavata nakkutiginiisaanut filmiliutinik ikkussuineq. AFIS-ermiut sulliviini filmiliuutit tikittarfimmi/aallartarfimmi allaffimmut attavilerneqassapput
- Mittarfik, tikittarfiullu/aallartarfiullu saavata nakkutiginiisaanut filmiliutinik ikkussuineq. Kalaallit Nunaanni ataatsimut centraleqarfimmut, mittarfinnik arlalinnik nakkutilliisunik, filmiliuutit attavilerneqassapput. Systemi ineriartortinneqarpoq, ilaatigullu Sverigep avannaani, Norgillu avannaani atornerqarlutik, soorlutaaq Danmarkimi mittarfinnut tunngatillugu Billundimi ataatsimut centraleqarfissamik pilersitsinissaq sulissutigineqartoq. Kalaallit Nunaanni systemi atulernerneqassappat, attaveqaatit pitsaasusariaqarput.

7.6. Mittarfissat sumiinnissaat

Nalunaarusiap matumap sularineqarnerani, nalunaarusiami mittarfissat pineqartut sumiiffiginnaasaannut tunngatillugu, sanaartornermi teknikkimut, silap pissusaanut imaluunniit timmisartuussinermi teknikkimut tunngasut nutaat misissueqqissaarnermi matumani alapernaarsorneqanngillat. Taamaalilluni siornatigut misissuisimanerni periarfissatut siunnersuutigineqartut, misissueqqissaarnermi matumani tunngavigineqarput.

Periarfissatut innersuussutigineqartoq tassaavoq:

Illoqarfik	Periarfissaq	Nassuiaat
Nanortalik	C	Miffarfiusinnaasup C-p aamma mittarfiusinnaasup E-p sanaartorneqarsinnaaneri 2004-mi nassuiaatigineqarput. Mittarfiliorfigneqarsinnaasut taakku marluutillugit naleqquttut nalilerneqarput. Periarfissaq C akikinnerussangatinneqarmat, taanna toqqarneqarpoq.

Takussutissiaq 7-2: Mittarfiliorfiusinnaasutut innersuussutigineqartut, 2004-mi 2008-milu nalunaarusiat takukkit.

7.7. Mittarfinnut mikkiartornissami nunap ilusaanut tunngasut

Nutaamik mittarfiliortoqarsinnaaqqullugu imaluunniit mittarfiup piusup kingusinnerusukkut tallineqarsinnaaqqullugu, mittarfiup eqqaani mikkiartornermi tinginermilu akornuteqannginnissaa ilanngullugu, silaannarmi akornuteqannginnissaa qulakkeerneqassaaq.

Nunap ilusaata assinga 2017-imeersoq aallaavigalugu, piumasaqaatit naammassisinnaaqqullugit pilersaarutigineqartut mittarfik 799 meterinik takitigissappat nuna qanoq annertutigisumik suliassaassanersoq misissorneqarpoq.

Mittarfik 1.199 meterinut tallisinnegassasoq kissaatigineqassappat, saniatigut suut suliniutigineqassanersut aamma misissorneqarpoq.

Misissuinerit takutippaat, 799 meterimik mittarfeqarnermi akornutissaqannginnissaanik piunasaqaataasut naammassiumallugit annikitsumik qaartiterisoqassasoq.

Mittarfik tallilerneqassappat, annikitsuinnarmik qaartiterisoqassaaq.

7.8. Silap pissusaanut tunngasut

Kalaallit Nunaanni sila kissatsikkiartoq ilisimaneqarpoq, kissatsikkiartorneralu ilutigalugu sermersuaq aakkiartorpoq, kangerlunnilu sikuuallaartaarunnaarluni siku saannerusalernikuulluni. Illoqarfiit nunaqarfiillu amerlanerusut ukioq kaajallallugu umiatsianit sisannillu angallatinit tikinneqarsinnaalernikuupput. Taamaalilluni siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ullumikkumut sanilliukkaanni timmisartornissaq pisariaqarpallaarunnaassaaq. Silap pissusaata allanngoriartornerata kingunerisaanik, akikinnerusumik imaatigut angallattoqarnerusinnaalissaaq.

Taamaalilluni silap pissusaata allanngoriartornera suliniummut aarlerinarsinnaavoq ima paasillugu, siunissami ungasilaartumi ungasissumilu illoqarfinni, nunap immikkoortortaanilu mittarfiit annikinnerusumik pisariaqartinneqassanngitsut.

7.9. Sanaartornissami missingersuutit

Taamaalilluni Nanortalimmi asfaltigaanani 650 meterinik kiisalu asfaltigaalluni 799 meterinik takitigisumik nutaamik mittarfiliortitsinissami sanaartornissami missingersuutit ima isikkoqarput:

Sanaartornissami missingersuutit mio. koruuninngorlugit	Qulimiguulinnut mittarfik	Asfaltigaanani 650 m	Asfaltigaalluni 799 m
Sanaartornissami aningaasartuutissat	0	66,6	76,9
Allat		10,0	10,0
Aningaasaliissutissat katillugit	0	76,6	86,9

Tabel 7-3: Mittarfiup takissusissai ilanngullugit, Nanortalimmi mittarfissamut sanaartortitsinissami missingersuutit mio. koruuninngorlugit.

Aqquinnissamut aningaaliissutissat missingersuutini 9,30 mio. koruuniupput.

7.10. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqissaarneqarnerat

Sanaartornissami aningaasartuutissat kiisalu Mittarfeqarfiit isertitassai, ingerlatsinermilu aningaasartuutissai eqqarsaatigalugit, inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqissaarneqarneri tulluuttutut innerneqarpoq:

	Qulimiguulinnut mittarfik Marlunnik periutsumik tunngavilik	Timmisartooq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfatigaann gitsoq 650 m.	Timmisartooq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfatigaq 799 m.	Timmisartooq marlunnik periutsumik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigineqangitsoq.	Timmisartooq ataatsimik periutsumik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigisaq.	Timmisartooq ataatsimik periutsumik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigineqangitsoq.
Sanaartortitsinissami aningaasartuutit	0	-61,7	-70,0	0	-70,0	0
Mittarfeqarfiit isertitai	9,0	23,8	39,5	39,5	50,9	50,9
Mittarfeqarfiit ingerlatsinerimi aningaasartuutai	-8,0	-47,0	-66,0	-66,0	-75,0	-75,0
Qulimiguulinnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-16,0	-16,0	Niuernermik tunngavilik			
Umiarsuarnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-51,8	-51,8	Niuernermik tunngavilik			
Katillugit	-66,8	-152,7	-96,5	-26,5	-94,1	-24,1

Tabel 7-3: Nanortalimmi inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut tunngatillugu inernerit (ullutsinni nalingani inernerera mio. korusuunngorlugu)

Marlunnik periutsumik tunngavilimmuut aamma ataatsimik periutsumik tunngavilimmuut inernerit siuliani tabelimi takuneqarsinnaapput, kingullertullu taaneqartumut tunngatillugu umiarsuarmik angalasartut tamarmik timmisartumik angalasalertariaqarput, taamaanneratigullu Mittarfeqarfiit isertitaat 25 %-it missaannik annertusissallutik. Taamatut isumalluarnartumik naatsorsuuteqaraluaanniluunniit, qulimiguulinnik ingerlatsisoqaruni imminut akilersinnaanerussaag (imminut akilersinnaannginnera minnerpaaq).

Asfaltigaanani mittarfimmik 650 meterinik takitigisumik mittarfeqarluni qulimiguulinnik Dash 6-inillu sulii ingerlatsisoqarluni, Namminersorlutik Oqartussat kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutai ullutsinni nalinganut naatsorsorneqarput, illuatungaanilu naatsorsuutigineqarluni Kujataanut tunngatillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinik tapiissutitaqanngitsumik aqqusaartarluni Dash 8-200-nik timmisartuussisoqartassasoq. Uani aqqusaarluni timmisartuussisarnerit ullutsinni angallavioereersunut, aningaasarsionermilu annertusaanerussanerinik patsisaavoq,

illuatungaanilu Dash 6, Twin Otter-inik timmisartuussisarneq inissanik atorluaanani nutaatut angallasseriaasiususaalluni.

Kujataani qulimiguulinnut mittarfiusunut 12-iusunut timmisartuussisarnissamik kiffartuussinissamik isumaqatigiissut 2020-mi tamakkiisumik 35,7 mio. koruuniuvoq, taakkunanngalu ukiumut 1,2 mio. koruunit missaanniittut Nanortalimmi qulimiguulinnut mittarfimmut timmisartuussisarnernut tunngasut naatsorsuutigineqarluni. Umiarsuarmik angallassisarneq ukiumut 3,8 mio. koruuninut naatsorsorneqarpoq.

Taamaalilluni siuliani tabelimi takuneqarsinnaavoq, sanaartortitsinissami aningaasaliissutissat kiisalu Mittarfeqarfiit isertitai aningaasartuutaalu ullutsinni nalinganut naatsorsoraanni, massakkut qulimiguulinnut mittarfiusumut taarsiullugu nutaamik mittarfiliornissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutaassanngitsoq. Sanaartornissami aningaasaliissutissat ullutsinni nalinganut naatsorsoraanni negativimiipput, ingerlatsinermullu aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnerni isertitanit annertunerungaatsiarlutik, Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi angusaat negativiussallutik.

Taamatut naatsorsuinerneq naatsorsuutigineqarpoq, Nanortalimmi mittarfittaassami timmisartuussisarnissaq Kiffartuussinissami isumaqatigiissutitigit tapiissutitaqanngitsumik niuorneq tunngavigalugu ingerlanneqarsinnaassasoq. Taamaattoqarsinnaanngippat, timmisartunillu timmisartuussisarnernut sulii tapiissuteqartoqartassappat, inernerajorseriassaaq.

7.11. Ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi sanaartornissami aningaasaliissutitigit aningaasaliineq pillugu

Immikkoortoq tulliuutoq 7.11-imit 7.13-mut Narsaq pillugu immikkoortup assigaa, illoqarfinnulli taakkununga marluusunut tamakkiisumik paasinninnissaq pillugu ilanngunneqarlutik.

”Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasussanik nalilersuinerneq suliaqarnermut iilitsersuut” pillugu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup 2015-imi saqqummersitaani immikkoortoq 4-mi allassimavoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerinit aningaasaliinissani tunngavissat sisamat ilanngunneqartassasut:

- Inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut akilersinnaasoq
- Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq attanneqarsinnaasoq
- Inuuniarnikkut aamma avatangiisit eqqarsaatigalugit piujuartsitsineq
- Nuna tamakkerlugu aamma nunap immikkoortortaani ineriartorneq

Aappimik naamimilluunniit akissuteqarnikkut suliniut imminut akilersinnaanersoq, piumasaqaatini taakkunani sisamaasuni isummerfigineqassaaq. Piumasaqaatini siulliit marluk amerlassusiliinermut tunngassuteqarput, kingulliillu marluk amerlassusiliinermut tunngassuteqarsinnaallutik.

Piomasagaatit pineqartut tassaapput aningaasaqarnermik misissueqqissaarnerit sunniuteqaataasussanik pitsaasunik nassuiaatitaqartillugit ileqquumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerit. Taamaalilluni qanga inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinerit assigiinngiiaartut aalajangiinissamut tunngaviusussatut misilinneqarput.

Ilitersuut naapertorlugu suliniutip aallartinneqarnissaata anguneqarnissaanut piomasagaatit taakkua sisamat tamarmik naammassineqarsimasariaqanngillat. Tassaasinnaapput politikkikkut pissutsit misissueqqissaarnerni qulaajarneqarsimanngitsut. Taakkua saniatigut piomasagaatip ataatsip iluaqutissartaa, piomasagaammi allami iluaqutaasussamik oqimaaqatigiissinneqarsinnaavoq.

Mittarfittaassamut aningaasaliinissaq kissaatigineqassappat, aningaasanut inatsimmi ukiumoortumik sanaartornissami sinaakkutissani tulleriarneqartariaqassapput. Uani eqqumaffigineqassaaq, Missingersuutit pillugit inatsisip § 18-ia naapertorlugu Piffissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu aningaasaliissuteqarnissamut Aningaasaateqarfimmit aningaasat atorineqarsinnaanersut qularnarmat. Suliniut aningaasaqarnermut politikkimut pitsanngorsaaqataasinnaassanersooq uani tunngavigineqarpoq. Imaappoq, aaqqiissutissatut toqqarneqartoq siunissamut ungasinnerusumut aarlerinangitsumik isumannaassuseqartitsissanersooq, annerpaamik iluanaaruteqarfiussanersooq, inuiaqatigiillu aningaasaqarnerinut pitsaanerpaamik sunniuteqassanersooq nalilerneqassasoq.

Kiisalu inuiaqatigiit suliniutinut imminut akilersinnaangitsunut illersorumallugit, Mittarfinnut suliniutinut tunngatillugu akiliisinnaassutsit, imminullu akilersinnaassutsit pillugit piomasagaatit aalajangersarneqarlutik, Mittarfiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkat eqqarsaatigalugit suliniut imminut akilersinnaanersooq nalilersorneqassaaq. Piomasagaatinik taakkunannga suliniut ataaseq arlallilluunniit naammassinnaassanngitsut paasinarsissappat, taamaakkaluatorlu suliniutit ingerlatiinnarneqassappata, Mittarfiit pillugit Inatsit allanngortittariaqassanersooq imaluunniit sanaartornissamut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinnermut atatillugu suliniutit ilanngunneqanngissinnaassanersut eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Sanaartortitsinissami aningaasaliissuteqarnissaq imminut akilersinnaassanersooq isiginiaqqaarnagu, piomasagaatit naapertorlugit mittarfik sanaartorneqassasoq politikkikkut aalajangerneqassappat, siuliani nassuiaatigineqartutut taassuma kingunerisaanik ullutsinni nalinga 70 mio. koruuninik positivimik kinguneqarsinnaassaaq.

7.11.1 Umiarsuarmik angalasartut nuutsinneqarnissaat pillugu

Siuliani tabel 7.3-mi takuneqarsinnaasutut, marlunnik periutsimik tunngaveqarluni umiarsuarmik angallassinermut tapiissuteqartarunnaarluni umiarsuarmik angalasartut tamarmik siunissami timmisartortalernissaat naatsorsuutigineqarsinnaanera

tunngavigineqassappat, mittarfiliornissami suliniummi ullutsinni nalinga pitsaanerulersinneqarsinnaavoq.

Kisianni taamatut pisoqarsinnaanissaa ilimagineqanngilaq, umiarsuarmimmi angallassineq tapiissutitaqanngitsumik ingerlassappat, ullutsinni umiarsuarmik angalasartut amerlanerpaartaat timmisartumik angalasassanngitsut naatsorsuutigineqartariaqarmat. Ullutsinni umiarsuarmik angalasartut arlaqartut niuerneramik tunngaveqartumik ingerlatsisunit imaatigut angallanneqartassasut imaluunniit ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnermi billetsit akisunerulernerisigut angalassanngitsut ilimagineqartariaqarpoq. Akigitatigut eqaatsuutitsinissamat tunngasut misissueqqissaarnermi matumani misissorneqanngillat.

Taamaakkaluartoq ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaaseqartoqassasoq aalajangerneqassagaluarpas, umiarsuarmik angalasartut arlaqartut ikitsuinnaalluunniit inissamik atuilluarnissamat tapertaallutik timmisartortalissasut, timmisartuussisarnerullu imminut akilersinnaassusaanut iluaqutaassasoq naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

7.12. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini sipaarutissat pillugit

Siuliani tabelimi nassuiaatigineqartut, umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersinneqarnerisigut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitigut sipaaruteqartoqarsinnaanera tunngavissinneqarsinnaappat, mittarfiliornissami suliniummi ullutsinni nalinga pitsaanerulersinneqarsinnaavoq. Taamaakkaluartoq misissueqqissaarnermi matumani uppersarvinneqarsinnaanngitsumik ilimagisat arlaqartut tunuliaqutaralugit matumap siuliani sipaarutigineqarsinnaasut nassuiaatigineqarmata uani maluginiassallugu pingaaruteqarpoq.

Taamaalilluni sumiiffinni ataasiakkaani angalasartut, nunallu immikkoortortaanni ataasiakkaani kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut akiliutigineqartatut sipaaruteqarsinnaanermi periarfissani tunngavigineqarput. Taamaakkaluartoq pissutsit marluk patsisaallutik taamatut naatsorsuineq inaarutaasumik tunngavigineqarsinnaanersoq qulakkeerneqarsinnaanngilaq:

Massakut Dash 8-it angallaviini mittarfimmuq aqqusaartarnikkut niuernerik tunngavigalugu timmisartuussisoqartarsinnaassasoq ilaatigut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattoqassappat sumiiffimmi timmisartuutileqatigiiffik naammaattumik timmisartuussisarinnassappat, billetsinullu akigitat appasissumiiinneqassappata, angalasartussat naammattariaqarput. Tamanna mittarfinnut 799 meterinik takitigusunut tunngavigineqaraluartoq, tamanna misissueqqissaarnermi matumani inaarutaasumik qulakkeerneqarsinnaanngilaq.

Kiffartuussinissami isumaqatigiissuteqarfiusup sinnerani angallassinermi aningaasaqarneq taamatulli naatsorsorneqarsinnaasoq ilaatigut tunngavigineqarpoq, taamaalillunilu Nanortalik Narsarlu eqqaassanngikkaanni qulimiguulinnut mittarfiit

sinnerinut kiffartuussinissami isumaqatigiissutinut massakkut tapiissutigineqartartut iluini aningaasartuutigineqarsinnaassallutik.

Taamaakkaluartoq nunap immikkoortortaani kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutit appartinneqarsinnaassasut ilimanangilaq, kiffartuussinissamimmi isumaqatigiissutinut tapiissuteqarnissamik kinguneqartussamik, kiffartuussinissami isumaqatigiissuteqarfiup iluani angallassinissamik tunngavissap annikillinera angallassinermi aningaasaqarnermut ajorseriaataasinnaasoq ilimagineqartariaqarmat.

Allatut oqaatigalugu, illoqarfiit nunaqarfiillu sinnerinut timmisartuussisarnermi inissanut aningaasartuutit qaffassasut ilimanarpoq.

7.13. Iliuseqarnissamut tunngavissat

Ingerlatsineri aningaasaqarnermi kiisalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerini inernerit pissutsinut assigiinngitsunut malussarittut immikkoortup siuliani takuneqarsinnaavoq. Nanortalimmi naatsumik mittarfiliortoqarnissaa politikikkut kissaatigineqassappat, siuliani immikkoortumi nassuiaatigineqartutut, tulliuuttumi ataaseq arlallilluunniit toqqarneqarsinnaapput:

	Ullutsinni nalinganut naatsorsorlugu inerneranut sunniutissat mio. koruuninngorlugit 2018-2020
Sanaartornerup ingerlanerani ukiumut marloriarluni aningaasaliilluni ukiumoortumik aningaasanut inatsisitigut aningaasaliineq. Aningaasaliineq atugarissaarnermut aningaasaliinertut isigineqassaaq.	Aningaasaliissutitigut "sipaartut" 70 mio. koruunit.
Umiarsuarmik angalasartut timmisartumik angalasalersinneqarnerisigut Mittarfeqarfiit isertittagaat annertusissapput. Tamatuma kingunerisaanik umiarsuarmik angalanissami billetsit qularnanngitsumik akisunerulissapput, umiarsuarnillu ingerlatsisut isertittagaat annikillissallutik.	Isertitat 11,5 mio. koruunit missaannik amerlanerussapput.
Illoqarfinnut aqqusaartarluni, annertusaallunilu niuernerimik tunngaveqartumik timmisartuussisoqartalernissaa naatsorsuutigineqarmat, kiffartuussinissamik isumaqatigiissut atorunnaassaaq.	16 mio. koruunit sipaarutigineqassapput.
Umiarsuarmik angalasartut ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnermi timmisartumik angalasalersinneqarsinnaappata, umiarsuarmut kiffartuussinerimik isumaqatigiissut atorunnaassaaq.	51,8 mio. koruunit sipaarutigineqassapput.

Tabel 7-4: Aningaasatigut iluanaaruteqarnerunissamut iliuseqarnissami tunngavissat pillugit naatsorsuutiginnissamik pisoqassagaluarpat kingunissaanik misissueqqissaarneq.

8. INGERLATSINERMI ATAATSIMUT ANINGAASARTUUTIT MISISSOQQISSAARNERI

8.1. Mittarfinnik sanaartortitsinissami missingersuutit

Misissueqqissaarnermut matumunnga atatillugu, mittarfiassanut naatsunut taakkununnga marluusunut missiliuutit C-t nutaat suliarneqarput. Siuliani eqqaaneqareersutut mittarfiit naannerit, mittarfillu asfaltigaanngitsut Dash 8-200-nit miffigineqarsinnaanissaat naleqqutinngimmata, mittarfinnut asfaltigaallutik 799 meterinik takitigisunuinnaq tunngatillugu aningaasaqarneq pillugu misissequssaartoqarpoq.

Mittarfinnut ataasiakkaanut aningaasaliinissami sanaartortitsinissami aningaasartuutissat, aningaasartuutissallu allat ima isikkoqarput:

- Sanaartortitsinissami aningaasartuutit:
 - o Piareersaaneq
 - o Aqqusineq, sanaartorfigissaanerillu allat
 - o Mittarfik, sanaartorneq
 - o Tikittarfik/aallartarfik napasuliartalik garageartalillu
 - o Atortut allat, matumani ulluunera mikkiartortarnernut nalunaaqutsiussassat, allatigullu ikiuutissat takussaasussat ilanngullugit
 - o Naatsorsuutigingisamik aningaasartuutit
- Aningaasartuutit allat:
 - o Pilersaarusionerq
 - o Sanaartornermik aqutsineq/nakkutilliineq
 - o Misissueqqaarnerit
 - o Avatangiisit/ASN

Sanaartortitsinissami ataatsimut missiliuutissat ima missiliuorneqarput:

Mio. koruunit	Qulimiguulinnut mittarfik	Asfaltigaanani 650 m	Asfaltigaalluni 799 m
Narsaq	0,0	-54,6	-71,6
Nanortalik	0,0	-61,7	-70,0
Kujataa katillugit	0,0	-165,5	-176

Tabel 8-1: Sanaartortitsinissami missiliuutit ullutsinni nalinganut mio. koruuninngorlugit naatsorsorneri.

Sanaartortitsinissami aningaasartuutissat ukiunut marlunnut avillugit, ukiut marluk ingerlanerini aasaanerani sanaartortoqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Mittarfiit taarnerani miffigineqarsinnaassappata, mittarfiit qullilersorneqassapput. Mittarfinnut pineqartunut tunngatillugu qullilersorneqarnissaannut, mikkiartornernut takussaasunik allatigut ikiuteqarnissaannut piumasaqaateqanngilaq, kisianni minnissamut aalajangiinissami qutsissusissaq appasinnerusinnaamat, mikkiartornernut qullit, allatigullu takussaallutik ikiuutit mikkiartortarnernut iluaqutaassapput.

8.2. **Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi aningaasartuutaannut sunniutissat**

8.2.1 **Angalasut amerlassusaat**

Suliniimmut tunngatillugu angalasussat pillugit missiliuisoqanngilaq, taamaakkaluatorli 2019-imi angalasimasut aallaavigalugit angalaasussat taamaaginnassassut naatsorsuutigineqarluni. Siulianili eqqaaneqareersutut erseqqissaatigineqassaaq, Kalaallit Nunaanni illoqarfinni minnerusuni nunaqarfinnilu innuttaasut ikiliartormata, soorluttaaq Narsami Nanortalimmi qulimiguulinnik timmisartuussisarnermi angalasartut ukiuni kingullerni ikiliartortut.

8.2.2 **Mittarfeqarfiit angallassinermi isertitai, ingerlatsinermilu aningaasartuutai**

Mittarfeqarfiit timmisartunut akigititai, qulimiguulinnut akigititaannit qaffasinnerummata, qulimiguullit atorunnaarlugit timmisartut atorneqalerpata isertitanut sunniuteqassaaq. Qulimiguulinnut mittarfimmik ingerlatsinermit, timmisartunut mittarfimmik ingerlatsinermi aningaasartuutit qaffasinnerunerinik tamanna patsiseqarpoq, akigititanullu sunniuteqarluni. Taamaalilluni qulimiguulinnik angalasunut sanilliullugu timmisartunik angalasunut akigititat qaffasinnerupput, soorluttaaq qulimiguulimmut aallarnermi akigititamut sanilliukkaanni, timmisartumut aallarnermi akigititaaq qaffasinnerusoq.

Erseqqissaatigineqassaaq, qulimiguullip H155-ip assigisaataluunniit, Bell 212-illu oqimaassusissaat (5.000 kg-t missaat) assigiinnangajammata, Mittarfeqarfiit H155-
imik assigisaanilluunniit atuileraluarpata ingerlatsinermi angusaat taamaaginnassammata.

Kiisalu erseqqissaatigineqassaaq, Mittarfeqarfiit 2020-mi akigititaannut nutaanut, 2019-imut sanilliullugu agguaqatigiissillugu 5 %-imik qaffasinnerusut, misissueqqissaarnermi matumani aallaavigineqarmata.

Mittarfeqarfiit angallassinermi isertitassatut naatsorsuutaasa tulliuttumi naatsorsorneqarnerini akigititat taakku ikkunneqarput.

Erseqqissaatigineqassaaq, Bell 212-imut sanilliullugu Dash 8-200 amerlanerusunik ilaasoqarsinnaagaluartoq, aallarnerit taamatulli amerlatigissasut naatsorsuutigineqarmat. Timmisartut amerlanerusunik ilaasoqarsinnaanerit aallaavigalugit timmisartuussisarnerit ikinnerutinneqarsinnaapput, tamannali kiffartuussinermut sunniuteqarnerluttussaassaaq. Taamaattumik ullutsinni angallassisarneq isigalugu, timmisartuussisarnerit ikilisinneqanngillat.

Qularnanngitsumik timmisartuutileqatigiit “aqqusaartassapput” imaluunniit pingasoqiusamik timmisartuusseriaaseqassallutik, taamaattoqassappallu illoqarfinnut aqqusaarneqartunut inissat ilaannaat atugassanngortinneqartassallutik.

Narsami Nanortalimmilu mittarfiliortoqarnissaanik pilersaarutigineqartuni massakkut qulimiguulinnut mittarfiit ujaraaqqanik ivikkanilluunniit qalliuteqarput, aputeqarujussuartinagulu sermeqartillugulu qulimiguullit missinnaasarlutik. Mittarfiit suluunnarnik, allunaasanillu nalunaaqutsersugaapput.

Qulimiguulinnut mittarfiit nunap immikkoortortaani timmisartunut mittarfinngortinneqassappata, mittarfiit aserfallatsaalineqartassapput, soorluttaaq mittarfik, timmisartut ingerlaartarfii, mittarfiullu saani unittarfiit timmisartut aallartinnagit, mitsinnagillu aputaajarneqartassasut. Suliassat taakku nutaat isumaginissaanni atortussat nutaat pissarsiarineqartariaqassapput, sulisussaartariaqarlunilu. Sumiiffimmi entreprenørit aamma/imaluunniit kommunip teknikkimut immikkoortortaa suleqatigineqarsinnaapput.

Eqikkaaraani massakkut Mittarfeqarfiit qulimiguulinnut mittarfinnik ingerlatsinerinut sanilliukkaanni, mittarfinnik ingerlatsinissaanni aningaasartuutit annertuumik qaffassapput. Mittarfittaassani aningaasartuutissat nalilersorneqarnerini, assersuutigalugu Narsami Nanortalimmilu nunap immikkoortortaani mittarfittaassat angissusaannut, angallattussallu amerlassusissaannut nallersuunneqarsinnaasuni qaninnerpaami Paamiuni Mittarfimmi kisitsisit pingaernerit tunngavigineqarput.

Mittarfeqarfiit Paamiuni mittarfimmik 2018-imi ingerlatsinerminni katillugit 5,0 mio. koruunit aningaasartuutigaat. Tamatumani ikuallattoqaratarsinnaaneranut upalungaarsimaneq ukiumut 1,5 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqartoq ilaavoq. Paamiuni mittarfik assersuutigalugu, ikuallattoqaratarsinnaanerani upalungaarsimanissaq, AFIS il.il. apeqqutaatillugit assigiinnarpaa, mittarfinnut taakkununga marluusunut ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutit 10,0 mio. koruuniussasut. Dash 8-200-p angissusaa, ilaasunullu inissat patsisaallutik ikuallattoqaratarsinnaaneranut upalungaarsimasoqartariaqarpoq.

8.2.3 Ataatsimik periutsumik tunngaveqarluni timmisartuussisarnissap imminut akilersinnaassusissaa

Siuliani eqqaaneqareersutut, Mittarfeqarfiit angallattagaat, aallarnermilu isertitaat amerlisillugit, kisiannili massakkut inissat tamakkerlugit atorneqartanninnerisa

kingunerisaanik ingerlatsinermi allaffissornermilu aningaasartuutigisartagai annikitsuinnarmik qaffattussanngorlugit, umiarsuarmik angalasartut mittarfissanut/mittarfissanit marluusunut/marluusunit angalasalersinneqarnerisigut ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisoqartassasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersinneqarnerisigut Mittarfeqarfiit timmisartuutileqatigiillu aningaasaqarnerinut pitsanngoriaataassaaq, taamaattoqaraluarpalluunniit Mittarfeqarfiit amigartoorutaat matussuserneqarnaviangillat.

Ilutigalugu siuliani eqqaaneqareersutut ilanngullugu paasissutissiissutigineqassaaq, umiarsuarmik angalasartut illoqarfinnit taakkunannga marluusunit timmisartortalersinneqarnerisigut umiarsuarnik ingerlatsisut isertittagaat appartinneqassammata, taamaalilluni angalasartut tikitassallu ikilinerisa kingunerisaanik ingerlatsinermi angusaat annikillissallutik, aalajangersimasumillu aningaasartuutigisartagaat angallavinnut ikinnerusunut agguataarneqartariaqassallutik.

8.3. Namminersorlutik Oqartussat timmisartuutileqatigiinnut, umiarsuarnillu ingerlatsisunut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutai

Timmisartunut, qulimiguulinnut, umiarsuarnullu tunngatillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit nutaat 2021-mi atuutilertussanngorlugit, Namminersorlutik Oqartussat 2020-p aallartinnerani suliaralugit aallartittussaavai. 2020-p upernaani suliassaq aallartisarneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Isumaqatiginninniarnert suli aallartinneqanngimmata, ingerlatsiumaartussat, angallavigineqarumaartartussat, akukillissusissat, atortussat, pissutsillu allat eqqarsaatigalugit naatsorsuutigineqarsinnaasut nassuiaatigineqanngillat.

Kujataanut 2020-mut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit 35,7 mio. koruuninik aningaasartaqarput, taakkulu umiarsuarmik qulimiguulimmillu angallassisarnernut tapiissutaallutik. Kiffartuussinermi isumaqatigiissuteqarfiusumi angalasartut ima ipput:

	Qulimiguulimmik 2019-imi angalasisimasut	Umiarsuarmik 2019-imi angalasisimasut	Qulimiguulimmik, umiarsuarmillu angalasisimasut katillugit
Narsaq	949	2.852	3.801
Nanortalik	2.470	750	3.220
Katillugit	3.419	3.602	7.021
Kujataa tamakkerlugu	9.459	19.416	28.875

Tabel 8-2: Kujataani 2019-imi angalasisimasut

Angalasut eqqarsaatigigaanni kiffartuussinissamik isumaqatigiissut agguataaraanni 24 %-it imaluunniit 8,3 mio. koruunit, Narsami Nanortalimmilu timmisartumik umiatsiamillu angallassinernut tunngapput.

Timmisartuutitileqatigiiffiup ingerlatsinerme aningaasartuutisartagai, pingaartumillu qulimiguulinnut timmisartunulluunniit nutaanut aningaasartuutissai apeqqutaallutik, 2021-mut ukiunullu tulliuuttunut Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutissat nutaat, massakkut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinut atuuttunit akisuninngorsinnaapput. Kisianni aamma akulikissusissat angallavissallu apeqqutaatillugit, pingaartumillu Kalaallit Nunaanni niuernerme tunngaveqarluni timmisartuussisarnermut ilaatillugu Dash 8-200-nik timmisartuussisoqartarsinnaappat isumaqatigiissutit akikinnerulersinnaapput. Taamaalilluni nalornineq taanna 10 %-ikkaarlugit takussusiorneqarsinnaavoq:

	-30%	-20%	-10%	Massakkut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaasoq 2020	10%	20%	30%
Narsaq	3,22	3,68	4,14	4,6	5,06	5,52	5,98
Nanortalik	2,8	3,2	3,6	4,0	4,4	4,8	5,2
Narsaq aamma Nanortalik	6,02	6,88	7,74	8,60	9,46	10,32	11,18
Katillugit, Kujataa	25,06	28,64	32,22	35,7	39,38	42,96	46,54
Katillugit, Kalaallit Nunaat	110,46	126,24	142,02	157,8	173,58	189,36	205,14

Tabel 8-3: Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutissanut aningaasartuutissat missingersomeri pillugit naatsorsuutiginnisamik allatut pisoqassagaluarpat kingunissai pillugit misissueqqissaarneq (mio. kr.)

Naatsorsuutiginnisamik allatut pisoqassagaluarpat kingunissai pillugit misissueqqissaarnerup takutippaa, ataatsimut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit isigalugit Narsamut Nanortalimmullu timmisartuussisarnermi annikitsuinnarmilluunniit nikittoqassagaluarpat aningaasaqarnikkut annertuumik kinguneqarsinnaasoq, taamaalillunilu periarfissani assiginngitsuni imminut akilersinnaassusaa sunnerneqarluni. Assersuutigiinnarlugu ullutsinnut sanilliullugu ataatsimut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit 30 procentimik akisunerulissagaluarpata, illoqarfinnut taakkununga marluusunut Namminersorlutik Oqartussat ukiumut 2,5 mio. koruunit missaannik aningaasartuuteqarnerussapput, assigiinnarpaa 2021-mit 2050 tikillugu suliniuteqarfiusumi tamarmi 72,5 mio. koruunit missaannik aningaasartuuteqarneruneq.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfissani taakkunani marluusuni timmisartuussisoqartalerneratigut, sumiiffimmi qulimiguulinnik timmisartuussisarnerup sinnerani inissat atorluarneqarnissaat ajorseriassamat. Nunap immikkoortortaani nutaanik mittarfiliortoqarpat, Kujataani qulimiguulinnik timmisartuussinernik ingerlatsillutik mittarfiit suli qulit missaanniissapput. Qulimiguulinni inissanik, inuttanik,

sannavimmi atortunik il.il. atorluaannginnerup kingunerisaanik, mittarfinni taakkunani marluusuni timmisartuussisarnissami kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit akisunerulertussaapput.

9. INUIAQATIGIIT ANINGAASAQARNERISA MISISSOQQISSAARNEQARNERAT

Qulimiguulinnik ingerlatsinermi kiisalu qulimiguulinnut taarsiullugu timmisartunik atuilernissami inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut sunniutissat immikkoortumi matumani saqqummiunneqarput. Periarfissani tamani 2018-imit 2050 tikillugu misissoqqissaarfiuvoq.

Qulimiguulinnik timmisartuussisarnermi kiisalu asfaltigaalluni 799 meterinik takitigisumik mittarfeqarluni timmisartuussisarnissami aningaasaliissutissat kiisalu Mittarfeqarfiit aningaasartuutissai isertitassaalu ullutsinni nalinganut (2018-imi naatsorsorlugu) naatsorneqarput. Tamatuma saniatigut timmisartut eqqarsaatigalugit ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni timmisartuussisarnissami periarfissat naatsorsuusiorfigineqarput. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat isigalugu timmisartut pillugit, mittarfissallu takissusissaannut aaqqissuussinissaq orniginarnerpaaq, ullutsinni nalingata qaffasinnerpaap takussuserpaa.

9.1. Tunngavigineqartut

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfiup Rambøll Management Consulting suleqatigalugu 2014-mi saqqummersitaani "Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniuteqaatissanik naliliinermi saqqummiussamut ilitsersuut"-ini malittarisassat aallaavigalugit misissueqqissaarneq ingerlanneqarpoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerini, periarfissatut misissuiffigineqartuni tamani nalinginnaasumik tunngavissat arlaqartut atornerqarput. Nalinginnaasumik tunngavigineqartut taakku tabelimi tulliuttumi takuneqarsinnaapput:

Kingumut naatsorsuinermi erniaritinneqartog	4%
Akigititaq	2018-imi akit aalajangersimasut
Piffissaq misissueqqissaarfiusoq	2018 – 2050
Piffissaq ingerlatsiviusoq	2025 – 2050
Piffissaq sanaartorfiusoq, Kujataa	2023-2024
Piffissaq sanaartorfiusoq, Qeqertarsuup Tunua	2023-2024
Nunap immikkoortortaanni angallassinermi annertuseriaat	0%

Tabel 9-1: Nalinginnaasumik tunngavigineqartut.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnissaanni Danmarkimi Finansministeriap ilitsersuusaa malillugu, kingumut naatsorsuineri erniarititaq aalajangerneqarpoq.

9.2. Sanaartornissami aningaasartuutissat

Sanaartornissami aningaasartuutissat agguataarneqarnissaat kiisalu immikkoortoq 8.1-imi nassuiaatigineqartutut sanaartornissami nalinginnaasumik naatsorsuutigineqartut aallaavigineqassappata, asfaltigaalluni mittarfimmut 799 meterinik takitigisumut ullutsinni nalinga allaavigalugu Narsami sanaartornissami aningaasartuutissat -72 mio. koruuniussapput, Nanortalimmilu -70 mio. koruuniullutik, Kujataalu tamaat isigissagaanni -142 mio. koruuniussallutik.

9.3. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerini inernerit

Immikkoortoq 8-mi naatsorsuutigisatut nassuiaatigineqartunik kiisalu Narsami Nanortalimmilu mittarfissanik ingerlatsinissami isertitassatut aningaasartuutissatullu naatsorsuutigineqartunik, Mittarfeqarfiit 2018-imi naatsorsuutai tunngavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissoqqissaarneqarnerini isertitassat aningaasartuutissallu aallaaveqarput. Piffissami misissueqqissaarfiusumi angalasussat allannungaarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, 2018-imut sanilliullugu piffissami misissueqqissaarfiusumi isertitassat aningaasartuutissallu allannorpallaassanngitsut aamma naatsorsuutigineqarpoq.

Narsami Nanortalimmilu nutaanik mittarfiliornissanut sanilliullugu, qulimiguulinnik ingerlatsineq attatiinnarneqaruni imminut akilersinnaanerussasoq tulliuuttumi tabel 9.2-mi takuneqarsinnaavoq. Umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersillugit ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaatsimik pilersitsisisoqarpat, sanaartortitsinissamilu aningaasartuutissat sanaartornissaq pillugu inatsisitigut immikkut aningaasalersorneqarpata, ullutsinni qulimiguulimmik ingerlatsinermut sanilliullugu pitsaanerusumik aatsaat angusaqartoqarsinnaavoq.

	Qulimiguulinnut mittarfik Marlunnik periutsimik tunngavilik	Timmisartorq marlunnik periutsimik tunngavilik Asfatigaann gitsoq 650 m.	Timmisartorq marlunnik periutsimik tunngavilik Asfatigaq 799 m.	Timmisartorq marlunnik periutsimik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigineqanngitsoq.	Timmisartorq ataatsimik periutsimik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigisaq.	Timmisartorq ataatsimik periutsimik tunngavilik Asfatigaq 799 m. Aningaasaliiffigineqanngitsoq.
Sanaartortitsinissami aningaasartuutit	0	-116,0	-142,0	0	-142,0	0
Mittarfeqarfiit isertitai	18,0	44,0	60,0	60,0	122,0	122,0

Mittarfeqarfiit ingerlatsinermi aningsartuutai	-16,0	-94,0	-132,0	-132,0	-150,0	-150,0
Qulimiguulinnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-74,6	-74,6	Niuernermik tunngavilik			
Umiarsuarnut kiffartuussinermi isumaqatigiissut	-111,1	-111,1	Niuernermik tunngavilik			
Katillugit	-183,7	-352,0	-213,9	-72,3	-170,0	-28,0

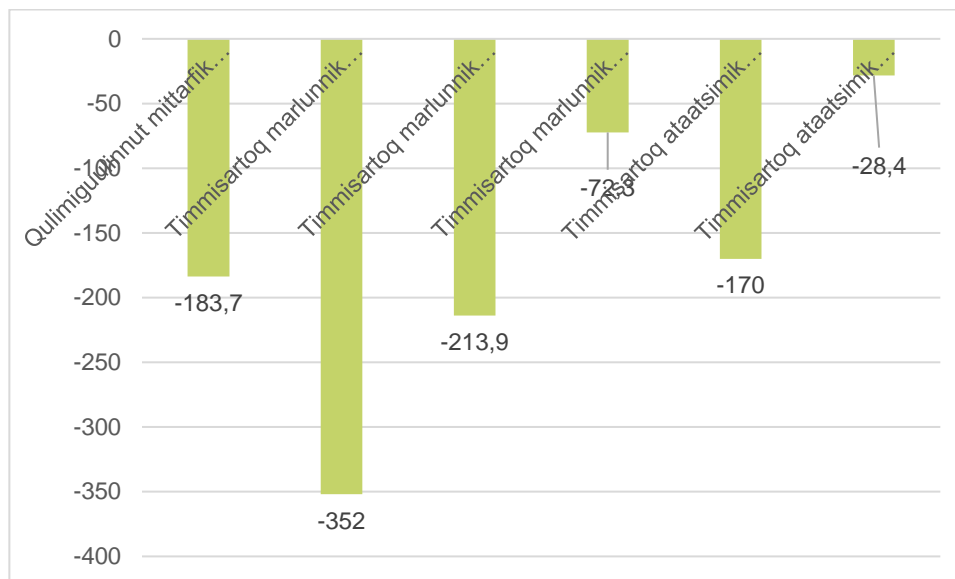
Tabel 9-2: Timmisartuussisarnissami periarfissatut toqqakkani inuiaqatigiit aningaasaqamerinut tunngatillugu inernerit mio. koruuninngorlugit

Asfaltigaalluni mittarfik 799 meterinik takitigisoq Dash 8-200-nik miffigineqartassappat, massakkut Dash 8-200-t angallaviini aqqusaartarnissaq aallaavigalugu Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutitigit tapiissutitaqanngitsumik ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarmat, erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq. Taamatut naatsorsuuteqarneq piviusunngussanersoq imaluunniit asfaltigaallutik mittarfinnut 799 meterinik takitigisunut siuliani naatsorsuutit eqqarsaatigalugit ullutsinni nalinga appassanersoq, kiffartuussinissamik isumaqatigiissutissat pillugit neqerooruteqartitsinerup isumaqatigininniarnullu takutikkumaarpat.

Aningaasaliinissami aningaasanut Inatsisitigut "ataasiartumik aningaasaliisoqassappat", niuernermillu tunngaveqartumik timmisartuussisoqartassasoq naatsorsuutigineqarpat, ullutsinni nalinga pitsaanerulissaaq.

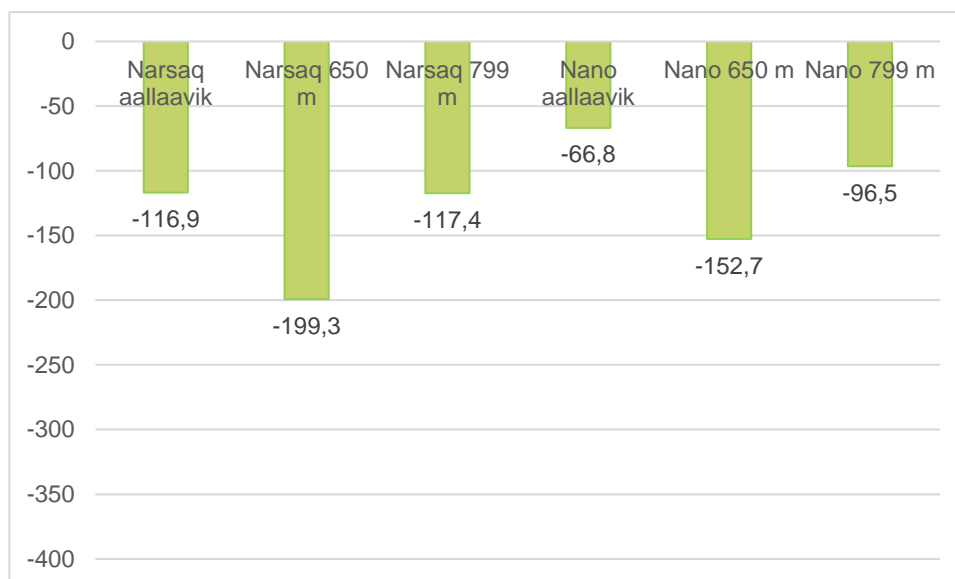
Umiarsuarmik angalasartut timmisartortalersinneqarlutik ataatsimik periutsimik tunngaveqarluni angallassisarnissaq pillugu periarfissaq aamma toqqarneqarpat, ullutsinni qulimiguulimmik angallasseriaatsimit pitsaanerusumik angusaqartoqassaaq.

Tabel 9-2 aamma ima takussusiorneqarsinnaavoq:

Takussutissiaq 9-1: Qulimiguulinnut timmisartunullu tunngatillugu mittarfiit takissusissaannut ullutsinni nalinga kiisalu ataatsimik marlunnillu periutsimik tunngaveqarluni angallasseriaaseqarneq (mio. koruuninngorlugu).

Ullutsinni nalinga Narsamut Nanortalimmullu agguataaraanni ima issaaq:

Takussutissiaq 9-2: Narsamut Nanortalimmullu periarfissani ullutsinni nalinga

Mittarfiliornermi, timmisartunullu atuilernermi nunap immikkoortortaani illoqarfiit minnerit nunaqarfiillu sinnerisa qulimiguulimmik angallanneqartarnissaanni inissanik atorluanginnerunissamik kinguneqassamat eqqaamaneqassaaq. Illoqarfiit taakku pingasut qulimiguulimmit tikkineqassarpata, qulimiguulinnik ingerlatsineq imminut akilersinnaanginnerusumik ingerlalissaaq.

Kiisalu naggataatigut eqqaamaneqassaaq, umiarsuarmik angallassinissami periarfissat marluk aaqqiissutaasinnaasutut misissueqqissaarnermi tikkuarneqartut ersarinnerusumik misissorneqartariaqarmata, minnerunngitsumik Narsamut aqqusinertigut umiarsuarmillu attaveqarnissaq kiisalu Nanortalimmut umiarsuarmik attaveqarnissaq aningaasaliinissaq, aningaasaatillu eqqarsaatigalugit soqutiginartunik aaqqiissuteqarnissamut periarfissiimmata.

Naatsumik inernilineq:

Sanaartornissaq ingerlatsinissarlu eqqarsaatigalugit, Dash 8-200-nit miffigineqarsinnaasunik asfaltigaallutik 799 meterinik takitigisunik Narsami Nanortalimmilu mittarfiliortoqarsinnaavoq. Mittarfiit asfaltigaallutik 650 meterinik takitigisut timmisartunut mikinerusunut soorlu Dash 6, Twin Otter-inut naammassapput, kisianni mittarfiit masatsillugit quasatsillugillu akuersaarneqarsinnaasumik timmisartut "payload"-eqarnissaat (oqimaassuseqarnissaat) pillugu, mittarfiit 799 meterinik takitigissasut ingerlatsisut innersuussutigaat. Illoqarfinnut taakkununga marluinnarnut allaanerusumik timmisartoqartitsissagaanni ingerlatsinermut naleqqunnaviangilaq, imminullu akilersinnaanaviarani.

Illoqarfinni taakkunani marluusuni immikkut periarfissani tamani mittarfiit assigiinngitsunik takissuseqartillugillu assigiinngitsunik timmisartuusseriaaseqartikkaanni (ataatsimik marlunnillu periutsumik tunngavilimmik timmisartuussineq), ullutsinni nalinganut negativimik sunniuteqassaaq.

Mittarfinnik taakkuninnga marlunnik nutaanik sanaartortoqassappat Mittarfeqarfiit aningaasaqarnikkut annertuumik artukkerneqartussaapput, qulimiguulinnimmi mittarfinnik ingerlatsinermut sanilliukkaanni mittarfinnik ingerlatsinermi aningaasartuuteqarnerunissaq, angallassinermi annerusumik isertitassanit matussuserneqarsinnaanngimmat.

Mittarfimmilu nutaamik aningaasaliisoqarnissaa politikkikkut soqutigineqassappat Aningaasanut Inatsisimi sanaartornerup iluani aningaasaliissutit iluanni aningaasaliinissaq sallinneqartariaqarpoq.

Narsap Qaqortullu akornanni aqqusinertigut umiarsuarmillu attaviliinissaq, Narsami mittarfiliornissamit imminut akilersinnaanerussammat periarfissatut eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Innersuussutigineqassaaq, periarfissaq tamanna itinerusumik misissoqqissaarneqassasoq.

Misissueqqissaarnerit kingunerisaannik siunnersortit innersuussutigaat, Bell 212-it massakkut atorneqartut qulimiguulinnit nutaaliaanerusunik taarserneqarlutik, massakkut qulimiguulinnik ingerlatsineq ingerlatiinneqassasoq.